

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

здобувача Московець Катерини Євгеніївни

(ПІБ)

академічної групи 072-20з-1 (заочна форма навчання)

(шифр)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему «Оцінка якості кредитного портфеля банку (на прикладі АТ КБ
«ПриватБанк»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	доц. Крилова О.В.			
Рецензент	Славна Н. В.			
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро
2024

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

Д.С. Букреєва

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2024 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

здобувачу **Московець Катерини Євгеніївни** академічної групи **072-203-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(код і назва спеціальності)

на тему: **Оцінка якості кредитного портфеля банку (на прикладі АТ КБ
«ПриватБанк»)**

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **31.05.2024р. №515-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	20.05.2024- 22.05.2024
Розділ 1	Теоретичні аспекти аналізу і оцінка якості кредитного портфеля комерційного банку	23.05.2024- 30.05.2024
Розділ 2	Оцінка якості кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»	31.05.2024- 07.06.2024
Розділ 3	Планування кредитного портфелю та його якості АТ КБ «ПриватБанк»	08.06.2024- 16.06.2024
ВИСНОВКИ		17.06.2024- 18.06.2024
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	19.06.2024- 23.06.2024

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

О.В.Крилова

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання **06.05.2024 р.**

Дата подання до екзаменаційної комісії **24.06.2024 р.**

Завдання прийнято до виконання _____

(підпис студента)

Московець К.Є.

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Московець К.Є. – Оцінка якості кредитного портфелю банку (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2024

Мета кваліфікаційної роботи – полягає у визначенні оцінки якості кредитного портфеля банку АТ КБ «ПриватБанк» та планування заходів, спрямованих на його покращення.

У вступі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми, конкретизовано задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі розглянуті теоретико-методологічні аспекти аналізу і оцінка якості кредитного портфеля комерційного банку.

У другому розділі здійснена оцінка якості кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк».

У третьому розділі кваліфікаційної роботи виконано планування кредитного портфелю та його якості на прикладі АТ КБ «ПриватБанк».

КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК, ОЦІНКА ЯКОСТІ, АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ, КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ, СТРУКТУРА ПЛАНУВАННЯ.

ABSTRACT

Moskovets K.E. – Assessment of the quality of the bank`s loan portfolio (based on the example of JSC CB "PrivatBank") - Qualification work on manuscript rights.

Qualifying work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 072 "Finance, banking and insurance" - National Technical University site "Dnipro Polytechnic", 2024

The purpose of the qualification work is to determine the quality assessment of the credit portfolio of the bank AT CB "PrivatBank" and plan measures aimed at its improvement.

The introduction describes the current state of the problem, substantiates the topicality of the topic, specifies the tasks of the qualification work, defines the object and subject of the research.

In the first chapter, the theoretical and methodological aspects of the analysis and assessment of the quality of the credit portfolio of a commercial bank are considered.

In the second chapter, an assessment of the quality of the loan portfolio of JSC CB "PrivatBank" was carried out.

In the third chapter of the qualification work, the planning of the loan portfolio and its quality was carried out on the example of AT CB "PrivatBank".

COMMERCIAL BANK, QUALITY ASSESSMENT, ANALYSIS OF BANK ACTIVITY, CREDIT PORTFOLIO, PLANNING STRUCTURE.

ЗМІСТ

ВСТУП	С.
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ І ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙОГО БАНКУ.....	6
1.1. Визначення кредитного портфелю банку.....	6
1.2. Основні показники які характеризують якість кредитного портфелю.....	16
1.3. Підходи до оцінки якості кредитного портфелю банку.....	18
Висновки до розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	23
2.1. Характеристика діяльності АТ КБ «ПриватБанк».....	23
2.2. Аналіз основних показників діяльності банку.....	26
2.3. Аналіз кредитного портфелю банку.....	35
2.4. Аналіз ефективності кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк».....	47
2.5. Оцінка якості кредитного портфелю.....	53
Висновки до розділу 2.....	58
РОЗДІЛ 3 ПЛАНУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ ТА ЙОГО ЯКОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	60
3.1. Планування кредитних ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за допомогою методів статистичного прогнозування.....	60
3.2. Впровадження методів мінімізації кредитних ризиків АТ КБ «Приват Банк».....	64
Висновки до розділу 3.....	67
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

Актуальність теми. Стабільна банківська система країни свідчить про ефективне функціонування країни в цілому. Основним джерелом доходу для банків є отримання прибутку від кредитних операцій, завдяки яким головним завданням, з яким сьогодні стикається керівництво банку, є ефективне управління кредитним портфелем комерційної установи. Неєфективне управління кредитним портфелем банківської установи призводить до збільшення ризику кредитних операцій, а це, у свою чергу, призводить до виникнення збитків і втрати вкладених ресурсів. Тому актуальність теми полягає в тому, що ефективне управління кредитним портфелем банків є однією з важливих управлінських заходів, якість яких залежить від фінансових результатів діяльності установи. Існування такого зв'язку між грамотним управлінням кредитним портфелем банківської установи та її доходом, визначає актуальність розробки науково-методичних підходів до оцінки ефективності управління кредитним портфелем банку.

Мета і задачі кваліфікаційної роботи. Метою даної роботи є теоретико-методологічне обґрунтування найбільш ефективного методичного підходу щодо оцінки якості кредитного портфеля банку АТ КБ «ПриватБанк».

Для досягнення основної мети у роботі поставлено і вирішено ряд теоретичних та практичних задач:

- розкрито сутність та економічний зміст оцінки якості кредитного портфелю ;
- проаналізовано стан якості кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк»;
- планування кредитного портфеля та його якості АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єктом дослідження є процес планування та аналіз оцінки якості кредитного портфеля банку на прикладі АТ КБ «ПриватБанк».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні положення, методичні підходи, моделі й методи оцінки якості кредитного портфеля банку АТ КБ «ПриватБанк».

Методи дослідження. Для визначення поставлених у роботі завдань використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Зокрема, застосовані загальнонаукові методи розуміння природи позик та критеріїв їх класифікації; Систематичний підхід до вивчення теоретичних основ формування і реалізації кредитування підприємства у комерційних банках. Для оцінки структури та динаміки кредитного портфеля банку використовувалися методи аналізу та синтезу; методи фінансового аналізу та річні звіти.

Інформативною базою кваліфікаційної роботи є чинні законодавчі та нормативні акти, наукові дослідження вітчизняних та зарубіжних економістів, а також звітні дані банку.

Практичне значення одержаних результатів.

Одержані результати носять реальний характер і можуть бути використані в АТ «ПриватБанк» з метою оцінки кредитного портфеля банку.

Апробація результатів дослідження Основні результати роботи та їхнє практичне значення доповідались на студентській науково-практичній Інтернет-конференції «Ринок фінансових інновацій та безробіття ЄС: тенденції, виклики та перспективи» 25-26 квітня 2024 року. Тема доповіді: «Оцінка якості кредитного портфеля Приватбанку в умовах воєнного стану»

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є самостійною працею. Усі результати, викладені у роботі, отримані автором особисто.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу трьох розділів і висновків, загальний обсяг роботи становить 74 сторінки. Робота містить 10 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел зі найменування, 2 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ І ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Визначення кредитного портфелю банку

Кредитування є найважливішим напрямком активних операцій, які здійснює банк, оскільки кредитний портфель складає переважно від однієї третини до половини загального обсягу банківських активів. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як частина активів банку. Це відображено в балансі в розділі "Активи", де зазначаються всі кредити, видані банком його клієнтам. Конкретні статті, що стосуються кредитного портфелю, можуть включати: кредити і заборгованість клієнтів: це основна стаття, яка включає в себе всі видані кредити клієнтам, включаючи фізичних осіб, малий і середній бізнес, а також великі корпоративні кредити; кредити фізичним особам: можуть бути виділені окремо в деяких випадках, наприклад, споживчі кредити, іпотечні кредити тощо; кредити юридичним особам: також можуть бути виділені окремо, включаючи кредити малому і середньому бізнесу та великим корпораціям; кредити іншим банкам: якщо банк надає кредити іншим фінансовим установам, ці суми також відображаються в активі балансу; заборгованість за кредитами, які не обслуговуються (NPL): якщо у банку є кредити, які не обслуговуються належним чином (тобто за ними не здійснюються регулярні платежі), вони можуть бути відображені окремо з відповідними резервами під знецінення; резерви під знецінення кредитів: це контррахунок, який зменшує загальну вартість кредитного портфелю на суму очікуваних втрат від неповернення кредитів. Резерви під знецінення відображаються як негативна величина, яка зменшує загальну суму активів; таким чином, кредитний портфель є ключовою частиною активів банку і має значний вплив на фінансовий стан та прибутковість банку.

Кредитний портфель комерційного банку дійсно є однією з найбільш ризикових та важливих складових структури процентних доходів. Для забезпечення успішного кредитування та підвищення рентабельності кредитних операцій, банки впроваджують ефективну та гнучку систему управління кредитним портфелем.

Серед традиційних видів банківської діяльності надання кредитів є основною операцією, забезпечує їх прибутковість і стабільність існування, визначається дією таких факторів: кредитування це основне джерело доходу для банківських установ та гарантія надійного, стійкого функціонування банків на фінансовому ринку; економічний зміст діяльності комерційних банків це організація кредитних відносин яка полягає у накопиченні тимчасово вільних коштів та їх перерозподілі на кредитній основі; економічний ефект від реалізації кредитних операцій є важливим в забезпеченні безперервності відтворювальних процесів на рівні всієї національної економіки. Видаючи кредити фізичним та юридичним особам так банк формує кредитний портфель. [1].

Основною економічною функцією банків є кредитування їх клієнтів. Це пояснюється наступними аспектами: кредитування дозволяє підприємствам отримувати необхідні кошти для інвестицій, розширення виробництва, закупівлі сировини та обладнання. Це сприяє економічному зростанню та створенню робочих місць; надання кредитів фізичним особам (споживчі кредити, іпотека, автокредити) сприяє підвищенню споживчого попиту, що стимулює виробництво товарів та послуг і підтримує економічну активність; банки виконують роль посередників, перерозподіляючи фінансові ресурси від тих, хто має надлишкові кошти (вкладників), до тих, хто має потребу в фінансуванні (позичальників). Це сприяє ефективному використанню фінансових ресурсів в економіці; банки мають досвід та інструменти для оцінки кредитоспроможності позичальників і управління кредитними ризиками. Це допомагає мінімізувати ризики неповернення кредитів і забезпечує стабільність фінансової системи; банки забезпечують функціонування платіжної системи, що дозволяє здійснювати фінансові операції між підприємствами і споживачами, а також між

різними частинами економіки; за рахунок кредитування банки фактично створюють нові гроші, збільшуючи грошову масу в економіці. Цей процес називається кредитним мультиплікатором і є ключовим аспектом монетарної політики; банки забезпечують ліквідність для підприємств і домогосподарств, надаючи короткострокові кредити та овердрафти, що дозволяє їм покривати тимчасові фінансові потреби; кредити можуть бути надані для фінансування інноваційних проектів і стартапів, що сприяє розвитку нових технологій і підвищенню конкурентоспроможності економіки. Таким чином, кредитування є основною економічною функцією банків, яка забезпечує розвиток економіки, підтримку споживчого попиту, ефективний розподіл ресурсів, управління ризиками та стабільність фінансової системи.

Кредити складають близько 50% всіх активів банку, і вони дійсно є найбільш прибутковою, але й найбільш ризикованою частиною банківських активів. Теорія портфеля пропонує розглядати сукупність усіх кредитів з їх взаємовпливом та взаємозалежністю. Це підхід, який дозволяє банкам ефективніше керувати ризиками та доходами від кредитних операцій.

Кредитний портфель банку — це сукупність всіх виданих кредитів, які банк надав своїм клієнтам (фізичним та юридичним особам) на певний момент часу. Кредитний портфель включає різні види кредитів, такі як споживчі кредити, іпотечні кредити, кредити малому та середньому бізнесу, а також корпоративні кредити. Кредитний портфель банку є ключовою складовою активів банку і оцінюється за балансовою вартістю всіх видів кредитів, які надані клієнтам, включаючи прострочені, пролонговані та сумнівні кредити. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як цілісна частина активів, яка має свій рівень доходності і відповідний рівень ризику. Оцінка кредитного портфеля є важливим завданням для банку, оскільки від цього залежить його фінансова стійкість і прибутковість.

Якість та склад кредитного портфеля залежать від кількох важливих факторів таких як, економічна стабільність та зростання сприяють зниженню ризиків невиконання зобов'язань позичальниками, що позитивно впливає на

якість кредитного портфеля. В умовах економічного спаду або кризи збільшується ймовірність дефолтів. Кредитна політика банку визначає критерії видачі кредитів, методи оцінки ризиків, процедури моніторингу та управління кредитами. Строгіші критерії відбору позичальників зазвичай ведуть до вищої якості портфеля. Склад портфеля за типами кредитів (споживчі, іпотечні, корпоративні) та за секторами економіки. Диверсифікація портфеля допомагає знизити ризики, пов'язані з проблемами в окремих галузях або типах кредитів. Платоспроможність позичальників, оцінка їх фінансового стану та кредитоспроможності є ключовим чинником. Високий рівень платоспроможності позичальників знижує ризик неповернення кредитів. Якість управління та моніторингу, ефективні системи управління кредитним портфелем, включаючи моніторинг кредитів, регулярну переоцінку ризиків та своєчасне реагування на проблеми, сприяють підтримці високої якості портфеля. Зміни в законодавстві та нормативні вимоги можуть впливати на якість кредитного портфеля. Стабільне та сприятливе регуляторне середовище сприяє зниженню кредитних ризиків. Макроекономічні показники такі як: інфляція, рівень безробіття, процентні ставки та інші макроекономічні фактори впливають на здатність позичальників виконувати свої зобов'язання.

Кредитний портфель є важливим інструментом управління кредитною діяльністю комерційного банку, і його стратегічна політика та поточна діяльність повинні бути спрямовані на виконання цілей державної кредитної політики. Державна кредитна політика зазвичай спрямована на стимулювання економічного зростання шляхом підтримки підприємств, особливо малого та середнього бізнесу. Комерційні банки можуть сприяти цьому, надаючи кредити підприємствам для розширення їхньої діяльності. Підтримка стабільності фінансової системи, виконання цілей державної кредитної політики допомагає забезпечити стабільність фінансової системи. Це включає в себе управління ризиками, зниження рівня непрацюючих кредитів та підтримку ліквідності банків. Також часто державна кредитна політика включає соціальні цілі, такі як забезпечення доступу до кредитів для населення, підтримка іпотечного

кредитування та фінансування освітніх програм. Комерційні банки, виконуючи ці цілі, сприяють соціально-економічному розвитку країни. Державні органи встановлюють нормативні вимоги та нагляд за кредитною діяльністю банків. Комерційні банки повинні дотримуватися цих вимог для забезпечення відповідності своїх операцій державній політиці та регулюванням. Диверсифікація та управління ризиками, вони спрямовуючи свою діяльність відповідно до цілей державної кредитної політики, банки можуть диверсифікувати свої кредитні портфелі та ефективно управляти ризиками. Це допомагає знизити залежність від окремих секторів економіки та покращити якість активів. Співпраця з державними програмами та ініціативами, такі як субсидовані кредити, гарантійні програми та інші форми підтримки, можуть надавати комерційним банкам додаткові можливості для розвитку своєї кредитної діяльності та зниження ризиків.

Таким чином, орієнтуючи свою стратегічну політику та поточну діяльність на виконання цілей державної кредитної політики, комерційні банки можуть сприяти загальному економічному розвитку та стабільності фінансової системи.

Кредитний портфель як економічна категорія відтворює три ключові взаємопов'язані аспекти банківської діяльності - прибутковість, ліквідність і ризик - наступним чином: прибутковість: кредитний портфель є основним джерелом доходів для банку через процентні платежі за наданими кредитами. Від прибутковості кредитного портфеля залежить загальний фінансовий результат банку. Банк заробляє на відсотках, які позичальники сплачують за користування кредитними коштами. Чим вища процентна ставка і обсяг виданих кредитів, тим вищий дохід банку. Пропонування різних видів кредитів, таких як споживчі, іпотечні, комерційні та корпоративні кредити, допомагає максимізувати доходи за рахунок обслуговування широкого кола клієнтів. Надання супутніх банківських послуг, таких як страхування або фінансові консультації, разом з кредитами, збільшує загальну прибутковість банку. Ліквідність банку відображає його здатність своєчасно виконувати свої зобов'язання, тобто забезпечувати видачу коштів клієнтам на їх вимогу. Надання

короткострокових кредитів допомагає підтримувати ліквідність банку, оскільки такі кредити швидше повертаються. Регулярні платежі за кредитами забезпечують стабільний грошовий потік, що підтримує ліквідність банку. Формування резервів для покриття можливих втрат за кредитами допомагає підтримувати ліквідність і готовність банку до непередбачених фінансових витрат. Кредитний ризик є ключовим аспектом банківської діяльності, оскільки пов'язаний з можливістю неповернення виданих кредитів. Використання ретельного аналізу кредитоспроможності позичальників для оцінки їх здатності повернути кредити. Розподіл кредитного портфеля між різними галузями економіки, географічними регіонами і типами позичальників для зниження концентрації ризиків. Постійний моніторинг стану виданих кредитів і фінансового стану позичальників дозволяє вчасно виявляти проблемні кредити та вживати відповідних заходів. Створення резервів для покриття можливих збитків за неповерненими кредитами, що допомагає мінімізувати негативний вплив на фінансовий стан банку. Ці три аспекти тісно взаємопов'язані, і ефективне управління кредитним портфелем вимагає балансу між ними: підвищення прибутковості може збільшити ризики, якщо банк не проводить належний аналіз кредитоспроможності; забезпечення ліквідності може вимагати від банку обмеження надання довгострокових кредитів, що може зменшити прибутковість; зменшення ризику може вимагати значних резервів, що знижує прибутковість, але забезпечує стійкість банку.

Формування кредитного портфеля справді є ключовим аспектом для банку. Це означає вибір оптимального співвідношення між різними видами кредитів з урахуванням ризиків та доходності. Кожен тип кредиту (наприклад, корпоративний, роздрібний, іпотечний) має свої особливості і вимоги до управління. Ефективне управління кредитним портфелем дозволяє банку забезпечувати стійкість до ризиків і максимізувати прибутковість в умовах змінюючогося ринкового середовища. Основні принципи формування концепції кредитного портфеля включають: максимізація прибутку; мінімізація ризиків; забезпечення ліквідності; досягнення стабільної конкурентної переваги на

ринку; забезпечення зростання вартості банку; найбільш повне задоволення клієнта; сприяння економічному розвитку. [3].

Управління кредитним портфелем банку має на меті забезпечення оптимального балансу між ризиком і доходністю. Цей процес включає кілька ключових аспектів: визначення оптимального співвідношення різних видів кредитів (корпоративні, споживчі, іпотечні тощо) залежить від ринкової стратегії банку та специфіки ринку, на якому він працює, розмір кредитного портфеля впливає на доходність банку, оскільки більший портфель може забезпечувати вищий рівень доходу, але також супроводжується більшими ризиками. Відсоткові ставки за кредитами визначаються ринковими умовами і впливають на загальний дохід банку від кредитних операцій. Банки, які спеціалізуються на обслуговуванні певних галузей економіки, формують кредитний портфель відповідно до потреб цих галузей. Наприклад, іпотечні банки надають перевагу довгостроковим кредитам на житло, а ощадні банки орієнтуються на споживчі кредити та позики фізичним особам. Ефективне управління ризиками включає виявлення, оцінку та мінімізацію кредитних ризиків. Це включає аналіз кредитоспроможності позичальників, моніторинг кредитного портфеля та створення резервів на покриття можливих збитків.

Для банків, які орієнтуються на роздрібний сегмент, як-от АТ КБ «ПриватБанк», важливо правильно балансувати між різними видами кредитів (споживчі, іпотечні, кредити малому та середньому бізнесу), забезпечуючи достатню диверсифікацію та мінімізуючи ризики. Також, важливим є постійний розвиток кредитних продуктів і послуг, що відповідають потребам клієнтів і дозволяють банку залишатися конкурентоспроможним на ринку. Розвиток цифрових послуг, впровадження нових технологій для аналізу та управління ризиками, а також підвищення кваліфікації персоналу є невід'ємними частинами успішної стратегії управління кредитним портфелем.

Обсяг і структура кредитного портфеля банку визначаються рядом факторів, які включають: Розмір капіталу банку - величина капіталу впливає на здатність банку видаляти кредити. Більшій банку можна виділяти більше

кредитів, ніж меншому, і має більшу можливість для розширення кредитного портфеля. Приватна регуляторна політика банківської діяльності - регулювальні органи встановлюють обмеження і вимоги щодо структури та обсягу кредитного портфеля, що впливає на стратегію кредитування банку. Офіційна кредитна політика банку - це внутрішня стратегія банку, яка визначає умови кредитування, процентні ставки, критерії кредитоспроможності та інші аспекти кредитного процесу. Досвід і кваліфікація менеджерів, їх компетентність та досвід які відповідають за управління кредитним портфелем, є критичними для ефективного вибору, оцінки і моніторингу кредитних ризиків. Рівень доходності різних напрямків розміщення коштів, варіативність доходності різних видів кредитів впливає на стратегію банку щодо розміщення коштів у різних секторах економіки.

Величина капіталу банку справді визначає не лише загальний обсяг залучених та запозичених коштів, але і впливає на розмір окремих позик, які банк може надавати. Капітал банку використовується для встановлення лімітів та обмежень у процесі регулювання кредитної діяльності банків. Це забезпечує збалансованість між можливостями банку щодо кредитування та його фінансовою стійкістю. Розмір капіталу банку безпосередньо впливає на обсяг і структуру його кредитного портфеля. Висока якість кредитного портфеля сприяє зменшенню рівня ризику та підвищенню надійності банку. В Україні, як і в багатьох інших країнах, Національний банк встановлює певні нормативи та вимоги щодо капіталу, які банки повинні дотримуватися. [2].

Отже, кредитний портфель банку як економічна категорія включає не лише технічну сукупність окремих кредитних активів, а й відображає сукупність відносин між кредитором (банком) і позичальниками. Ці відносини виникають в процесі переміщення тимчасово вільних коштів. Визначення кредитного портфеля дозволяє банку ефективно управляти кредитними ризиками, оцінювати потенційні загрози і вчасно реагувати на них. Аналіз кредитного портфеля допомагає банку забезпечувати фінансову стабільність, підтримуючи належний рівень ліквідності та прибутковості. Визначення складу і структури кредитного

портфеля дозволяє банку розробляти стратегії щодо розширення ринку, підвищення конкурентоспроможності та залучення нових клієнтів.

1.2. Основні показники які характеризують якість кредитного портфелю

Якість кредитного портфеля – це його здатність генерувати прибуток з мінімальним ризиком втрат. Оцінка якості кредитного портфеля ґрунтується на низці ключових показників, які можна узагальнити за трьома основними групами: показники прибутковості: рентабельність кредитного портфеля (РКП): співвідношення чистого процентного доходу до середнього обсягу кредитного портфеля за певний період. Показує, наскільки ефективно портфель генерує прибуток. Процентне покриття: співвідношення чистого процентного доходу до загальних витрат банку. Показує, наскільки прибуток від кредитів покриває операційні витрати банку. Рентабельність активів (ROA): співвідношення чистого прибутку до загальних активів банку. Показує загальну ефективність використання активів банку, включаючи кредитний портфель. Показники ризику: прострочена заборгованість: частка кредитів, за якими прострочено платежі на певний термін (зазвичай 30, 60 або 90 днів). Показує ймовірність дефолту позичальників. Коефіцієнт покриття кредитів резервами: співвідношення резервів на можливі кредитні втрати до суми простроченої заборгованості. Показує, наскільки адекватно банк резервує кошти на покриття можливих збитків від дефолтів. Частка проблемних кредитів: частка кредитів, які класифікуються як сумнівні, втрачені або реструктуризовані. Показує загальний рівень ризику в кредитному портфелі. Показники ліквідності: коефіцієнт покриття ліквідністю: співвідношення високоліквідних активів (готівка, короткострокові депозити) до короткострокових зобов'язань. Показує здатність банку негайно виконувати свої зобов'язання. Коефіцієнт швидкої ліквідності: співвідношення високоліквідних активів та поточних зобов'язань. Більш жорсткий показник ліквідності, ніж коефіцієнт покриття ліквідністю. Динаміка обсягів та структури кредитного портфеля: аналіз динаміки зростання/зниження,

а також зміни структури портфеля за видами кредитів, строками, галузевою приналежністю позичальників тощо.

Важливо зазначити, що не існує єдиного універсального набору показників для оцінки якості кредитного портфеля, вибір показників залежить від специфіки банку, його стратегії та ринкових умов. Крім кількісних показників, важливо також враховувати якісні фактори, такі як система управління ризиками банку, кваліфікація персоналу, культура кредитування тощо. Регулярний аналіз та моніторинг показників якості кредитного портфеля дозволяє банкам: оцінювати ефективність кредитної діяльності; виявляти та попереджувати ризики; вчасно вживати заходів щодо покращення якості портфеля; підвищувати стійкість та прибутковість банку в довгостроковій перспективі.

До чинників, які збільшують ризик кредитного портфеля банку, належать: надмірна концентрація — зосередження кредитів в одному із секторів економіки; надмірна диверсифікація, котра призводить до погіршення якості управління за відсутності достатньої кількості висококваліфікованих фахівців зі знаннями особливостей багатьох галузей економіки; валютний ризик кредитного портфеля; недосконала структура портфеля, якщо його сформовано лише з урахуванням потреб клієнтів, а не самого банку; недостатня кваліфікація персоналу банку.

Сукупний ризик кредитного портфеля залежить від рівня ризикованості кредитів, з яких його сформовано, а тому для визначення портфельного ризику слід проаналізувати ризик усіх його складових.

До методів управління ризиком кредитного портфеля банку відносять диверсифікацію; лімітування; створення резервів для відшкодування втрат за кредитними операціями комерційних банків та сек'юритизація.

Важливість балансу між уніфікацією та індивідуальним підходом до оцінки кредитного ризику. Врахування особливостей клієнтів, сегментів ринку і галузевої специфіки є критичним для ефективного управління ризиками. Мінімальний рівень уніфікації методик дозволяє забезпечити стандартизацію та зрозумілість процесів управління ризиками, що сприяє формуванню стабільного

та якісного кредитного портфеля. В той же час, він також дає можливість банкам адаптувати оцінку ризику до конкретних умов і потреб своїх клієнтів, що є важливим фактором в досягненні конкурентних переваг на ринку фінансових послуг.

Управління банківськими ризиками передбачає вжиття заходів для зниження вірогідності неповернення позик та мінімізації можливих втрат. Якісне оцінювання кредитного портфеля включає аналіз кредитних ризиків, розробку стратегій управління ризиками, та визначення ефективних заходів щодо моніторингу й управління вже наявними кредитами. Воно спрямоване на забезпечення стійкості та фінансової надійності банку.

Для оцінювання якості кредитного портфеля з погляду кредит-ного ризику застосовуються такі показники: коефіцієнт покриття класифікованих позик; питома вага зважених класифікованих позик; коефіцієнт питомої ваги проблемних позик; коефіцієнт питомої ваги збиткових позик.

1.3. Підходи до оцінки якості кредитного портфелю банку

Методи оцінки якості кредитного портфеля охоплюють різні підходи та інструменти, які допомагають банкам аналізувати, контролювати та покращувати якість своїх кредитних активів.

Основними видами систем оцінки кредитного ризику є: методи експертних оцінок, статистичні методи, аналітичні методи. Метод експертних оцінок. Цей метод часто застосовується у випадках, коли відсутні точні дані або математичні моделі для вирішення певної проблеми. До цього методу можна зарахувати: рейтингову оцінку кредитоспроможності клієнтів банку, метод дотримання економічних нормативів банківської системи, розрахунок розміру ризику по кредитному портфелю комерційного банку та визначення розміру необхідного банку резерву для покриття можливих втрат від кредитних ризиків; класифікацію кредитів в залежності від ступеню ризику. Складність застосування методу при оцінці сукупного кредитного ризику портфеля банку виникає в момент

порівняння розрахункових показників з нормативними значеннями. Метод експертних оцінок має свої переваги, такі як можливість отримання якісної інформації за відсутності кількісних даних, гнучкість та швидкість. Однак, він також має недоліки, зокрема суб'єктивність, залежність від компетентності експертів та можливість впливу особистих упереджень. Кореляційно-регресійний аналіз є потужним інструментом для вивчення взаємозв'язків між різними статистичними ознаками, такими як параметри кредитного портфеля банку. Основна ідея цього методу полягає в тому, щоб виявити, наскільки одна змінна залежить від іншої, і чи є між ними статистично значимі зв'язки.

Таксономічний аналіз має багато переваг та легкий у застосуванні, є потужним інструментом для оцінки об'єктів і процесів з точки зору їх відповідності заданому нормативному вектору або еталону.

Аналітичний метод і стрес-тестування є ключовими інструментами для оцінки ризиків в банківській сфері, але вони мають різні підходи та цілі. Аналітичний метод оцінює ризик, який зазвичай використовується для оцінки можливих втрат банку на основі його кредитного портфеля та інших активів. Він включає аналіз кредитних ризиків, ринкових ризиків, операційних ризиків тощо. Цей підхід дозволяє оцінити загальний рівень ризику, з яким зустрічається банк, і приймати рішення щодо управління цими ризиками. Метод стрес-тестування полягає в моделюванні і оцінці можливих втрат або змін у фінансовому стані банку в результаті виняткових, але можливих подій або значних змін у макроекономічних умовах. Він включає в себе сценарійні аналізи, де розглядаються різні шоківі ситуації (наприклад, кризи на фінансових ринках, зміни валютних курсів, спади на ринках нерухомості тощо), щоб зрозуміти, як ці події можуть вплинути на фінансові показники банку. Мета стрес-тестування полягає в оцінці можливих втрат та уточненні капітальних вимог для забезпечення фінансової стійкості банку в умовах стресу. Цей підхід допомагає банкам готуватися до неблагоприятних умов і приймати заздалегідь обгрунтовані управлінські рішення. При організації стрес-тестування можна виділити кілька основних етапів у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Етапи проведення стрес-тестування

Сутність етапу	Примітки
Перевірка достовірності і актуальності інформації, на основі якої проводиться стрес-тестування.	При цьому необхідно враховувати, що використовувана звітність повинна відповідати критерію послідовності (безперервний ряд звітних даних) і порівнянності (незмінність методики розрахунку показників).
Детальний аналіз кредитного портфеля	Проведення ідентифікації ризиків, яким найбільшою мірою піддана кредитна організація.
Аналіз ситуації, що склалася, динаміки факторів ризику шляхом визначення зміни їх значень на заданих відрізках часу	При цьому в розрахунок може братися як різниця між максимальним і мінімальним значеннями чинника в межах встановленого періоду часу, так і різниця значень на початок і кінець розглядуваного періоду. Надалі в залежності від цілей аналізу при розрахунках використовується або усереднене, або максимальне значення зміни фактору ризику.
Формування оцінки можливих втрат у результаті реалізації стресових умов.	У разі виявлення серйозних потенційних загроз керівництвом приймаються відповідні управлінські рішення, коригується політика з управління ризиками, проводиться додаткове хеджування ризиків.
Актуалізація параметрів стрес-тесту	З урахуванням зміни ринкової та загальноекономічної кон'юнктури, а також ризикового профілю кредитної організації

Методичні підходи різних авторів до оцінки якості кредитного портфеля та їх сутності, що свідчить про те, що в основі більшості опублікованих методів аналізу фінансового стану позичальника лежить фінансове виконання його діяльності наведено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2 - Методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля банку

Метод оцінки	Сутність методу	Показники
1	2	3
Метод рейтингів	Кожен банк за визначеною методикою розраховує рейтинг і робить висновок про кредитоспроможності позичальника	Показники фінансового стану позичальника
Метод «Монте-Карло»	Моделювання випадкових процесів за заданими характеристиками. Аналізуються різні варіанти реалізації проекту	Ймовірні характеристики моделювання кредитного ризику
Метод «Дерева рішень»	Графічне побудова варіантів рішень, які можуть бути прийняті	Показники ризику кредитного портфеля

Продовження табл. 1.2

1	2	3
Метод аналізу коефіцієнтного	Експертний аналіз динаміки економічних коефіцієнтів, які характеризують кредитоспроможність позичальника шляхом порівняння з середніми показниками по галузі	Показники кредитоспроможності та фінансового стану позичальника
Кореляційно-регресійний аналіз	Встановлення аналітичного вираження залежності між досліджуваними ознаками, показує, як в середньому змінюється кредитний портфель при зміні будь-якого з незалежних показників	Показники діяльності банку за період
Скорингові методики	Скоринг являє собою математичну або статистичну модель, за допомогою якої банк намагається визначити ймовірність повернення кредиту конкретним позичальником на основі кредитної історії	Інтегральний показник кожного клієнта: вік, професія, дохід тощо
Таксономічний аналіз	Вирішує проблеми впорядкування багатовимірною статистичного матеріалу в єдину кількісну характеристику, можливість побудови	Показники ризику дохідності кредитного портфеля.
Стрес-тестування	Дозволяє проаналізувати динаміку зміни кількісних показників ризику та оцінити можливі збитки при тій чи іншій ситуації	Показники ризику кредитного портфеля

Інтегральний таксономічний показник відображає загальну оцінку певного явища або процесу і залежить від обраного еталонного значення або бази порівняння. Це може бути нормативне значення для конкретного показника або критерій шип-шах, який використовується для порівняння з іншими аналогічними об'єктами чи періодами.

Зміна інтегрального таксономічного показника вказує на необхідність реагування і потребує додаткового аналізу. Це може бути сигналом для управлінських дій: покращення може свідчити про успішність прийнятих заходів і потребує розгляду для подальшого врахування в стратегії. З іншого боку, погіршення інтегрального показника може вказувати на потенційні проблеми, які потребують уваги для запобігання їх у майбутньому. Це підходить для оцінки та управління різними аспектами, включаючи фінансові показники банків, економічні індикатори підприємств, соціально-економічні показники регіонів тощо.

Висновки до розділу 1

При розгляданні сутності кредитного портфеля банку було визначено, що це важливий інструмент управління кредитною діяльністю комерційного банку. Таким чином розглядається кредитний портфель як економічна категорія, яка відтворює три ключові аспекти банківської діяльності: прибутковість, ліквідність, ризик. Представляється кредитний портфель не тільки як технічна сукупність кредитних активів, але й як сукупність відносин між кредитором і позичальниками. Головна мета управління кредитним портфелем банківської установи починається в забезпеченні максимальної дохідності за певного рівня ризику. Рівень дохідності кредитного портфеля залежить від структури й обсягу портфеля, а також від рівня відсоткових ставок за кредитами.

Основні показники які характеризують якість кредитного портфелю – це оцінка його якості, що ґрунтується на низці ключових показників: прибутності, ризику, ліквідності. Зазначено, що існує декілька показників для оцінки якості кредитного портфеля, їх вибір залежить від специфіки банку, його стратегії та ринкових умов.

Методичні підходи до оцінки ефективності управління кредитним портфелем банку ґрунтуються на співвідношенні різних показників та коефіцієнтів, які відображають якість та ризику кредитного портфеля. Застосування визначених методичних підходів дозволяє банку комплексно оцінити ефективність управління своїм кредитним портфелем, виявити слабкі місця та прийняти відповідні рішення для підвищення якості та стабільності своєї кредитної діяльності.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ

АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Характеристика діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

АТ КБ «ПриватБанк» – один із найтехнологічніших банків України. Головна мета – бути надійним помічником як для фізичних осіб і бізнесу, так і підтримувати розвиток економіки держави загалом. [1]

Акціонерне товариство комерційний банк "ПриватБанк" є державним банком. Банк утворений відповідно до установчого договору від 7 лютого 1992 року у формі товариства з обмеженою відповідальністю під найменуванням Комерційний банк "ПриватБанк" та зареєстрований Національним банком України 19 березня 1992 року за реєстраційним номером 92. Відповідно до установчого договору від 6 липня 2000 року та на підставі рішення установчих зборів акціонерів від 6 липня 2000 року, Комерційний банк "ПриватБанк" реорганізовано шляхом зміни організаційно-правової форми у закрите акціонерне товариство комерційний банк "ПриватБанк". Рішенням загальних зборів акціонерів від 30 квітня 2009 року змінено тип Банку на публічне акціонерне товариство та його найменування на публічне акціонерне товариство комерційний банк "ПриватБанк".

Наказом Міністерства фінансів від 21 травня 2018 року № 519 (рішенням єдиного акціонера Банку) було змінено тип Банку на приватне та його найменування на акціонерне товариство комерційний банк "ПриватБанк". Станом на 31 грудня 2020 року, кінцевою контролюючою стороною Банку є держава Україна в особі Кабінету Міністрів України.

АТ КБ «ПриватБанк» є універсальним банком з фокусом на роздрібний сегмент, активно просуває послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працює в корпоративному секторі. Основна діяльність банку включає проведення комерційних банківських операцій та обслуговування фізичних осіб

в Україні. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Також банк працює на фондовому ринку, здійснюючи торгівлю цінними паперами та депозитарну діяльність відповідно до ліцензій Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку з 2012 та 2013 років. Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (реєстраційний номер № 113 від 2 вересня 1999 р. та номер свідоцтва № 104 від 6 листопада 2012 р.). 13 квітня 2022 року був прийнятий Закон України «Щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб», що передбачає повну гарантію банківських вкладів на період воєнного стану та три місяці після його завершення. Цей закон має значний вплив на довіру клієнтів до банківської системи в Україні, забезпечуючи додатковий рівень захисту їхніх вкладів у складні часи. [4]

Станом на 31 грудня 2023 року загальна кількість відокремлених підрозділів банку, які зареєстровані в Державному реєстрі банків, становить 1 209 підрозділів, в т.ч. 9 філій, 1 представництво і 1 199 відділень різних класифікаційних груп (77 з яких тимчасово припинили діяльність, в т.ч. - в Луганській обл. - 19; в Донецькій обл. - 19; в Дніпропетровській обл. - 2; в Запорізькій обл. - 21; в Херсонській обл. - 14; в Харківській обл. - 2) (31 грудня 2022 року: 1 210 підрозділів, в т.ч. 9 філій, 1 представництво і 1 200 відділення різних класифікаційних груп).

Стратегічна мета АТ КБ «ПриватБанк» полягає в збереженні позицій як загальнонаціонального банку, спрямованого на зміцнення своєї ролі як стабільної, прозорої та конкурентоздатної фінансової установи. Банк активно співпрацює з системними державними підприємствами, а також зосереджується на традиційному для нього сегменті бізнесу - роздрібному. Ключовими компонентами стратегії є збільшення цінності для власників, тобто створення «хорошого банку» шляхом підвищення ефективності та стабільності операцій, відновлення вартості непрацюючих кредитів для компенсації державної допомоги. Фокус на роздрібному сегменті та МСБ в цьому компоненті пріоритетне обслуговування фізичних осіб та малих і середніх підприємств,

обмежена присутність у корпоративному сегменті. Удосконалення системи ризик-менеджменту, підвищення ефективності управління ризиками та роботи з непрацюючими кредитами, впровадження сучасних методик оцінки та моніторингу ризиків. Оптимізація операційних витрат та організаційної структури їх ниження через автоматизацію процесів та впровадження новітніх технологій та оптимізація організаційної структури для підвищення ефективності управління. Підготовка до виходу держави з капіталу, реалізація заходів, спрямованих на підготовку банку до приватизації та зниження державної участі у капіталі. Реалізація цих стратегічних цілей дозволить ПриватБанку закріпити свої позиції на ринку, забезпечити стабільний розвиток та досягти високої конкурентоспроможності як на національному, так і на міжнародному рівнях. [3]

АТ КБ «ПриватБанк» виявив стійкість та відповідальність у 2023 році, незважаючи на складні зовнішні обставини, такі як повномасштабне вторгнення. Банк підтвердив своє лідерство на фінансовому ринку України, відігравши важливу роль у країні як один із найбільших кредиторів та платників податків та дивідендів до державного бюджету. На момент націоналізації та докапіталізації в 2016 році банк сплатив державі 168,3 мільярда гривень, включаючи передоплату частини дивідендів і податку на прибуток за 2023 рік, після інвестиції у сумі 155 мільярдів гривень. ПриватБанк забезпечує надійні фінансові сервіси через цифрові і фізичні інфраструктури, що є критично важливим для фінансової стабільності України. Обслуговування платіжних операцій підприємців і громадян є значущим джерелом доходу для банку та опорою для української економіки. Продовжуючи інноваційний шлях, банк активно розвиває прийом платежів через смартфони в Україні. Стабільний прибуток і потік дивідендів стали можливими завдяки значній трансформації, яку банк пройшов. Сьогодні це ефективно організована установа з незалежною наглядовою радою та високими стандартами корпоративного управління, що дотримується принципів прозорості, відповідальності та підзвітності.

У 2023 році в Україні війна залишалась головним фактором, який визначав розвиток та функціонування економіки загалом і банківської системи зокрема. Незважаючи на безпрецедентні виклики, банківська система проявила міцність та стабільність, що підтверджується трьома ключовими трендами 2023 року: зростання кредитування, а також позики, надані в рамках державних програм, стали основним драйвером зростання кредитування. Це свідчить про підтримку економічних секторів в умовах війни. Стабільний приплив коштів до банків, надходження коштів на рахунки в банках зросли як у громадян, так і в бізнесу. Це свідчить про довіру до банківської системи та підтримку її функціонування в умовах нестабільності. Висока операційна ефективність при помірних витратах на резервування забезпечила високу ефективність та прибутковість сектору. Навіть при значному збільшенні ставок оподаткування, банківський сектор залишився стійким і високорентабельним. Ці фактори демонструють, що банківська система в Україні підтримує стійкість і продовжує забезпечувати фінансову стабільність в умовах складних економічних та політичних умов.

АТ КБ «ПриватБанк» продовжує активно підтримувати український бізнес і громадян. Кредитування малого та середнього бізнесу, стимулювання інвестиційної активності та впровадження інноваційних продуктів і послуг є важливими кроками для розвитку економіки та підтримки підприємницького середовища в Україні. Така стратегія сприяє зміцненню позицій банку як надійного партнера і сприяє забезпеченню фінансової стабільності у країні.

2.2. Аналіз основних показників діяльності банку

Для аналізу основних показників діяльності банку корисно розпочати з оцінки його активів і пасивів. Аналіз активів банку дозволяє визначити загальний обсяг коштів, що перебувають у розпорядженні банку, їх структуру та динаміку в аналітичному періоді. Аналіз активів банку допомагає зрозуміти, як банк розпоряджається своїми ресурсами, які сектори економіки він підтримує через

кредитування, і як він забезпечує свою фінансову стабільність і прибутковість [13-15].

Розглянуто динаміку та структуру активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2021 рр. у табл. 2.1, за 2022-2023 рр. у табл. 2.2.

Таблиця 2.1 - Динаміка та структура активів АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2021 рр., млн. грн.

Стаття	2020 рік		2021 рік		Відхилення		
	млн. грн.	% до підсумку	млн. грн.	% до підсумку	Абсолютне, млн.грн.	Відносне, %	структури
Грошові кошти та їх еквіваленти	49 911	13,04	52 835	13,17	2 924	5,85	0,13
Кредити та аванси банкам	25 059	6,55	26 243	6,53	1184	4,70	-0,02
Кредити та аванси клієнтам	55 021	14,39	68 218	16,9	13 197	23,98	2,51
Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	100 750	26,33	93 096	23,19	-7 654	-7,59	-3,14
Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	119 195	31,16	129 074	32,16	9 879	8,28	1
Інвестиційні цінні папери за амортизованою собівартістю	1 715	0,45	107	0,03	-1 608	-93,76	-0,42
Поточні податкові активи	6 660	1,74	9 978	2,5	3 318	49,8	0,76
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	30	0,008	30	0,008	0	0	0
Інвестиційна нерухомість	2 933	0,8	1 989	0,5	-944	-32,18	-0,3
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	953	0,25	1 288	0,32	335	35,15	0,07
Основні засоби	6 689	1,75	6 074	1,51	-615	-9,19	-0,24
Інші фінансові активи	3 448	0,90	2 644	0,65	-804	-23,31	-0,25
Інші нефінансові активи	10 128	2,65	9 713	2,42	-415	-4,09	-0,23
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	32	0,008	7	0,0017	-25	-78,13	-0,0063
Всього активів	382 525	100	401 296	100	18 771	4,90	0,00

Таблиця 2.2 - Динаміка та структура активів АТ КБ «ПриватБанк» у 2022-2023 рр., млн. грн.

Стаття	2022 рік		2023 рік		Відхилення		
	млн. грн.	% до підсумку	млн. грн.	% до підсумку	Абсолютне, млн.грн.	Відносне, %	структури
Грошові кошти та їх еквіваленти	94 191	17,42	152 282	22,39	58 091	61,7	4,97
Кредити та аванси банкам	103 837	19,20	134 237	19,74	30 400	29,2	0,54
Кредити та аванси клієнтам	68 084	12,6	92 019	13,5	23 935	35,15	0,9
Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	95 716	17,7	100 376	14,7	4 660	4,8	-3
Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	143 920	26,6	171 471	25,21	27 551	19,14	-1,39
Інвестиційні цінні папери за амортизованою собівартістю	116	0,021	-	-	-	-	-
Поточні податкові активи	9 079	1,67	4	0,0005	- 9075	-99,9	-1,6
Інвестиційна нерухомість	2 155	0,4	2 340	0,34	185	8,5	-0,06
Основні засоби	5 228	0,96	5 127	0,75	-101	-1,93	-0,21
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	1 563	0,28	1 389	0,20	-174	-11,13	-0,08
Відстрочені податкові активи	1 100	0,2	1 952	0,2	852	77,45	0
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	30	0,005	30	0,004	0	0	-0,001
Інші фінансові активи	6 498	1,20	9 493	1,39	2 995	46,09	0,19
Інші нефінансові активи	9 189	1,7	9 094	1,33	-95	-1,03	-0,37
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	64	0,011	20	0,0029	-44	-68,75	-0,0081
Всього активів	540 596	100	680 008	100	139 412	25,8	0,00

Довгострокові державні боргові цінні папери з вбудованим опціоном, згідно з умовами випуску, передбачають індексацію номінальної вартості в залежності від змін середньозваженого обмінного курсу гривні до долара США на міжбанківському ринку. Ця індексація застосовується з моменту випуску до дати погашення цінних паперів. Купонний дохід за таких умов не підлягає індексації. Вбудований опціон обліковується разом з основним інструментом, що дозволяє управлінцям ризиками керувати коливаннями курсів валют.

На 31 грудня 2021 року довгострокові облигації, що були випущені Державною іпотечною установою, склалися з активів, класифікованих як знецінені фінансові активи. Загальна сума цих облигацій становила 283 мільйони гривень, що на 1 мільйон гривень більше, ніж на 31 грудня 2020 року, коли ця сума складала 282 мільйони гривень. Всі інші інвестиційні цінні папери, СВІСЗ та АС, класифікувалися як фінансові активи з оцінкою очікуваних кредитних збитків в межах 12 місяців станом на 31 грудня 2021 та 2020 років.

На 31 грудня 2021 року довгострокові державні боргові цінні папери за СВІСЗ зі справедливою вартістю склали 17 350 мільйонів гривень, що є менше, ніж на 31 грудня 2020 року, коли вони становили 17 880 мільйонів гривень. Ці цінні папери були надані в заставу за договором відповідального зберігання готівки Національному банку України у касах банку. Довгострокові державні боргові цінні папери за СВІСЗ знаходились в заставі за договором відповідального зберігання готівки Національному банку України у сумі 2 504 мільйони гривень, що є новим розробка порівняно з 31 грудня 2020 року, коли таких паперів не було в заставі. Також спостерігається значне зниження інвестиційної нерухомості на 944 мільйони гривень, або на 32,18%.

На 31 грудня 2021 року банк використовував спрощений підхід до оцінювання очікуваних кредитних збитків щодо дебіторської заборгованості відповідно до МСФЗ 9. Інші фінансові активи на ту дату були класифіковані як активи з оцінкою кредитних збитків в межах строку дії фінансового інструменту. На 31 грудня 2020 року ці фінансові активи також класифікувалися як активи з оцінкою кредитних збитків в межах строку дії фінансового інструменту, за

винятком знеціненої простроченої заборгованості Державної іпотечної установи. Ця інформація свідчить про зміну підходів банку до оцінювання кредитних збитків у різні періоди, що може впливати на фінансові результати та управління ризиками. Застосування спрощеного підходу може бути ефективним для спрощення процесу оцінки збитків, але водночас може потребувати більш ретельного контролю за станом дебіторської заборгованості.

Внаслідок воєнних дій та окупації певної території України доступ до низки відділень банку, банкоматів та терміналів є обмеженим. Банк провів аналіз потенційних втрат та пошкоджень виходячи із наявної інформації на дату цієї окремої звітності. За результатами такого аналізу, банк сформував резерв під знеціненні залишки готівкових коштів у відділеннях банку, банкоматах та терміналах у сумі 513 мільйонів гривень (на 31 грудня 2022 року: 453 мільйони гривень та визнав збитки від переоцінки іноземної валюти за цими коштами у сумі 26 мільйонів гривень).

На 31 грудня 2023 року та 2022 років категорія «Кредити, що управляються як окремих портфель» включає в себе непропрацьовані кредити, видані до 19 грудня 2016 року. На думку керівництва, цей портфель має спільні показники кредитного ризику, незалежно від класифікації за галуззю економіки та напрямом комерційної діяльності на дату видачі таких кредитів. Станом на 31 грудня 2023 року банк визнав 169 633 мільйони гривень резерву під очікувані кредитні збитки за цими кредитами (31 грудня 2022 року: 167 435 мільйонів гривень). Протягом 12 місяців 2023 року банк списав за рахунок резерву 133 мільйони гривень зазначених кредитів (2022 рік: 44 мільйони гривень), і банк продовжує вживати заходів щодо стягнення списаної заборгованості. У 2023 році АТ КБ «ПриватБанк» отримав рекордний прибуток до оподаткування у розмірі 72,8 млрд грн та за результатами року виплатив державі 57 млрд грн у вигляді податку на прибуток та дивідендів. Загалом у вигляді дивідендів та податків у 2018-2023 роках банк вже повернув державі майже 180 млрд грн.

АТ КБ «ПриватБанк» продовжує демонструвати сильні фінансові результати та стійкість, водночас підтримуючи економіку України. Істий кредитний портфель бізнес-клієнтів зріс удвічі з початку повномасштабного вторгнення, що свідчить про активну підтримку банком підприємств і стимулювання економічного розвитку. Банк увійшов у топ 50 еквайерів світу, завдяки чому Україна стала третьою країною у Європі, де підприємці можуть приймати платежі за допомогою iPhone та додатку «Термінал». ПриватБанк зберігає лідерство у роздрібному кредитуванні, збільшивши кредитний портфель на 39% (17 млрд грн). Це свідчить про довіру клієнтів та ефективність кредитної політики банку. Банк запропонував 18,4 млн активним користувачам затребувані сервіси, включаючи новий картковий продукт для збору коштів та планування бюджету. Сервісом «Конверти» волонтери можуть користуватися як картою з аналітикою надходжень, а звичайні користувачі можуть використовувати сервіси автонакопичення та додавати друзів для спільної акумуляції коштів. У 2023 році ПриватБанк активно надавав свої сервіси (Приват24, АТМ каси банку, сайт dobro.privatbank.ua) для підтримки благодійних зборів у партнерстві з авторитетними благодійними та громадськими організаціями. Банк здійснював комунікаційну підтримку благодійних зборів і зробив значний внесок у власний благодійний фонд та інші громадські організації для зміцнення обороноздатності країни та гуманітарної підтримки. Завдяки цим зусиллям АТ КБ «ПриватБанк» не лише забезпечив фінансову стабільність, а й відіграє важливу роль у підтримці економіки та суспільства в умовах складних викликів.

Динаміка активів банку та кредитного портфелю за останні чотири роки зображена на рис. 2.1, де чітко простежується постійне зростання діяльності банку. Динаміка і структура активів АТ КБ «ПриватБанк» відповідають основним стратегічним принципам і напрямкам розвитку банку. Однак, для подальшого розвитку, важливим є коригування цих активів у напрямку збільшення частки кредитно-інвестиційного портфелю у відношенні до інших активів. Також вказується на необхідність уповільнення темпів зростання

основних засобів та інших активів, щоб забезпечити більш ефективне використання ресурсів та підвищити прибутковість банку.

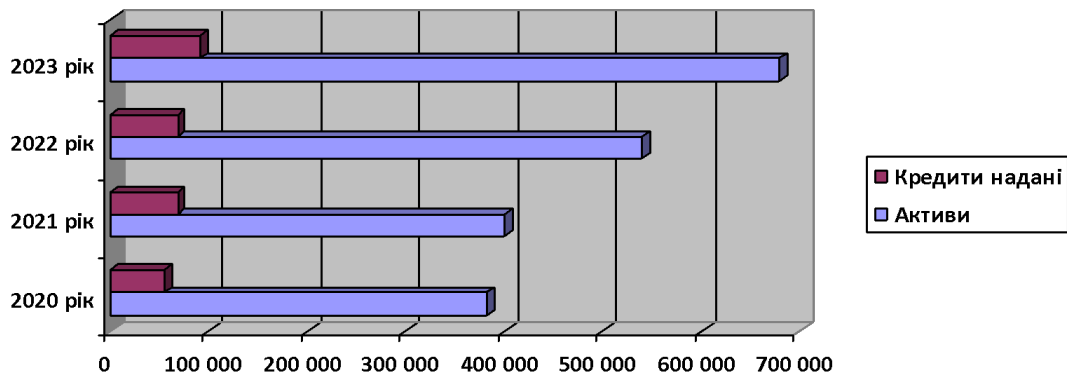

Рис. 2.1. – Динаміка кредитного портфеля та загальних активів АТ КБ «ПриватБанк» у 2020 – 2023 рр. , млн. грн.

АТ КБ «ПриватБанк» регулярно проводить оцінку якості кредитного портфеля та оцінює очікувані збитки від можливих втрат. Ця оцінка включає два основні підходи: 12-місячні очікувані кредитні збитки. Цей підхід використовується для кредитів, де не відбулося значного погіршення кредитної якості після первісного визнання. Очікувані кредитні збитки в межах наступних 12 місяців розраховуються для визначення резервів. Очікувані збитки у межах строку дії фінансового інструменту. Цей підхід застосовується, якщо відбулося значне погіршення кредитної якості після первісного визнання кредиту. У цьому випадку розраховуються очікувані збитки протягом усього строку дії фінансового інструменту. Очікувані кредитні збитки в межах строку дії фінансового інструменту визнаються, якщо кредитний ризик за фінансовим інструментом значно збільшився з моменту первісного визнання. Це підхід дозволяє банку вчасно реагувати на зміни в якості кредитного портфеля та забезпечувати адекватний рівень резервів для покриття можливих втрат. Регулярне оцінювання кредитного портфеля та розрахунок очікуваних кредитних збитків є важливою складовою управління кредитним ризиком і забезпечення фінансової стійкості банку.

На 31 грудня 2023 року, зміна рівня збитків на 10% за кредитами з оцінкою очікуваних кредитних збитків в межах 12 місяців та з оцінкою кредитних збитків

в межах строку дії кредиту на груповій основі призвела б змін у резерві під очікувані кредитні збитки. Збільшення або зменшення резервів на 434 мільйони гривень.

Для порівняння, у 2022 році аналогічні зміни. Збільшення або зменшення резервів на 580 мільйонів гривень. Ці дані свідчать про те, що зміни в оцінці кредитних збитків суттєво впливають на розмір резервів, які формуються для покриття можливих втрат від неповернення кредитів. Вплив у 2023 році зменшився порівняно з 2022 роком, що може бути ознакою покращення якості кредитного портфелю, це може вказувати на більш надійних позичальників або ефективніше управління кредитами та можливі зміни у політиці кредитування банку, які зменшили ризики кредитних збитків. Загалом, це позитивна тенденція, яка свідчить про поліпшення управління кредитним ризиком та підвищення стійкості банку.

На 31 грудня 2023 року зміна рівня збитків на 10% за знеціненими кредитами, оцінюваними на груповій основі, вплине на резерви під очікувані кредитні збитки. При збільшенні рівня збитків на 10% резерви під очікувані кредитні збитки зростуть на 660 мільйонів гривень. При зменшенні рівня збитків на 10% резерви під очікувані кредитні збитки знизяться на 827 мільйонів гривень. Це означає, що рівень резервів під очікувані кредитні збитки значно залежить від оцінки рівня збитків за знеціненими кредитами. Збільшення рівня збитків вимагає додаткового формування резервів, щоб покрити можливі збитки, тоді як їх зменшення може призвести до зменшення резервів.

Для порівняння, у 2022 році аналогічні зміни. При збільшенні рівня збитків на 10%, резерви під очікувані кредитні збитки зросли б на 603 мільйони гривень. При зменшенні рівня збитків на 10%, резерви під очікувані кредитні збитки знизилися б на 799 мільйонів гривень. Ці дані свідчать про значний вплив змін у рівні збитків на розмір резервів під очікувані кредитні збитки, що формуються для покриття можливих втрат. Зростання впливу в 2023 році порівняно з 2022 роком може бути зумовлене різними факторами, такими як зміни в економічній ситуації, якість кредитного портфелю або політика управління ризиками банку.

На 31 грудня 2023 року, зміна на 10% у сумах очікуваних грошових потоків призвела б до змін у резервах під очікувані кредитні збитки. При збільшенні очікуваних грошових потоків на 10%, резерви під очікувані кредитні збитки зросли б на 341 мільйон гривень. При зменшенні очікуваних грошових потоків на 10%, резерви під очікувані кредитні збитки знизилися б на 17 022 мільйони гривень.

Для порівняння, у 2022 році аналогічні зміни. При збільшенні очікуваних грошових потоків на 10%, резерви під очікувані кредитні збитки зросли б на 416 мільйонів гривень. При зменшенні очікуваних грошових потоків на 10%, резерви під очікувані кредитні збитки знизилися б на 16 832 мільйони гривень. Ці дані свідчать про значний вплив змін у очікуваних грошових потоках на резерви під очікувані кредитні збитки, що підкреслює важливість точного прогнозування та оцінки фінансових показників для управління кредитними ризиками банку. У 2023 році цей вплив залишився на порівняно високому рівні, хоч і відбулося незначне зменшення порівняно з 2022 роком. Це може бути пов'язано з різними факторами, включаючи стабілізацію економічної ситуації, удосконалення методик прогнозування або зміну умов кредитування.

Для оцінки очікуваних кредитних збитків на портфельній основі банк використовує історичні дані про дефолти, втрати у разі дефолту та інші події, що впливають на кредитний ризик. Групи кредитів зі схожими характеристиками аналізуються з урахуванням прогнозних макроекономічних показників за зваженими ймовірністю сценаріями: базовим, оптимістичним і песимістичним. Для кожного сегменту вибираються макропоказники, які логічно впливають на рівень ризику відповідного портфелю, з урахуванням історичних даних і прогнозів. Банк прогнозує економічні показники на два роки вперед. Після аналізу активних операцій АТ КБ «ПриватБанк», наступним кроком є розгляд його капіталу та зобов'язань. Особливу увагу потрібно приділити масштабам діяльності банку щодо залучення зовнішніх джерел фінансування та визначення частки зобов'язань у загальній валюті балансу.

За 2020-2023 роки банк розвинув свою діяльність так, що зобов'язання банку збільшилися на 265 462 млн. грн. або на 19,49 % так і капітал банку на 32 021 млн. грн. або на 37,74 %. Тобто збільшення ресурсної бази відбувалось як за рахунок залучених коштів, так і завдяки нарощуванню власного капіталу банку. Такі показники характеризують ефективну роботу банку за цей період. З кожним роки зобов'язання і капітал банку значно збільшувалися. У 2023 році фінансова стійкість АТ КБ «ПриватБанк» була стійкою, операційно ефективною та добре капіталізованою. За підсумками року банк має достатній рівень капіталу.

Висока частка зобов'язань перед клієнтами банку, особливо підприємствами та організаціями, на довгостроковій основі позитивно впливає на стабільність ресурсної бази комерційного банку. Основні переваги цього полягають у підвищеній ліквідності банку та зменшенні залежності від міжбанківських позик. Це дозволяє банку більш ефективно планувати свою діяльність та зменшувати ризики, пов'язані з короткостроковими фінансовими коливаннями. Успішна політика залучення нових клієнтів сприяє зростанню ресурсів банку. Таким чином, стратегія банку щодо залучення нових клієнтів та формування стабільної частини ресурсів є ключовим фактором його успішної діяльності та фінансової стійкості.

2.3. Аналіз кредитного портфелю банку

Кредитний портфель є ключовим елементом діяльності комерційного банку і включає сукупність всіх виданих позик. Його управління дозволяє балансувати та контролювати ризики, пов'язані з різними аспектами кредитної діяльності. Основними аспектами управління кредитним портфелем є класифікація кредитів за критеріями кредитного ризику, забезпеченість кредитів, аналіз галузевої структури кредитного портфеля, який допомагає оцінити експозицію до ризиків, специфічних для різних секторів економіки. Розуміння структури власності позичальників впливає на оцінку їхньої платоспроможності та ризику неповернення кредитів. Для ефективного управління кредитними

ризиками необхідні систематичні кількісний та якісний аналіз кредитного портфеля, регулярне моніторинг його динаміки та сегментації. Це дозволяє банкам своєчасно виявляти потенційні проблеми та приймати відповідні заходи для їх управління, зменшуючи загальний ризик і підвищуючи фінансову стійкість.

Комерційні банки, зокрема АТ КБ «ПриватБанк», зобов'язані створювати резерви для відшкодування можливих втрат з основного боргу за всіма видами наданих кредитів у національній та іноземній валютах, а також за наданими депозитами, кредитами іншим банкам, суб'єктам господарювання (овердрафт, ураховані векселі, факторингові операції, фінансовий лізинг), наданими гарантіями та поручительствами. Резерв під кредитні ризики використовується на покриття безнадійної заборгованості, що виникла від кредитної діяльності банку. Він розподіляється на дві основні категорії: резерв під стандартну заборгованість з кредитами - використовується на покриття очікуваних втрат з кредитів, які мають стандартний ризик виплат. Резерв під нестандартну заборгованість з кредитами призначений для покриття втрат від кредитів, які є під контролем, субстандартними або безнадійними, а також для сумнівних кредитів, де виникає неясність стосовно їх повернення. Ці резерви є важливою складовою фінансової стратегії банку, спрямованої на зменшення ризиків та забезпечення фінансової стійкості в умовах ринкової нестабільності.

Постійний аналіз кредитного портфеля в системі управління банком є важливим інструментом для ефективного управління ресурсами та ризиками. Цей аналіз дає змогу вибирати варіанти раціонального розміщення ресурсів, таких як, оптимізація розподілу ресурсів між різними напрямками кредитування, оцінка ефективності поточних кредитних інвестицій; визначення напрямків кредитної політики - розробка стратегічних напрямків розвитку кредитної діяльності, встановлення пріоритетів у видачі кредитів на основі аналізу ринку та потреб клієнтів; зниження ризиків за рахунок диверсифікації, розподілення кредитних вкладень між різними галузями, регіонами та категоріями позичальників та визначення оптимальної структури кредитного портфеля для

мінімізації ризиків; оцінка доцільності надання позик проводиться аналізом кредитоспроможності клієнтів та врахування м галузевої належності та форм власності позичальників; рийняття рішень щодо змін у кредитній політиці.

Аналіз кредитного портфеля банку передбачає: вивчення динаміки і структури видачі позик за допомогою аналізу зміни обсягів та кількості виданих кредитів за певний період та вивченням розподілу позик за групами ризику, галузевою структурою, формами власності позичальників; оцінка ступеня забезпеченості кредитів - визначення рівня забезпеченості виданих кредитів (застава, гарантії, страхування), аналіз ефективності механізмів забезпечення кредитів; сегментація кредитного портфеля визначається розподілом портфеля на сегменти за різними критеріями (наприклад, розмір кредиту, строк кредитування, тип позичальника) та аналізом динаміки кожного сегмента та їх вплив на загальний стан кредитного портфеля.

Динаміку обсягів кредитів клієнтам АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2023рр. представимо даними у вигляді табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Динаміка обсягів кредитів клієнтам АТ КБ «ПриватБанк» станом на кінець року, млн.грн

Вид економічної діяльності	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Кредити юридичним особам	5 509	4 091	5 340	6 386
Кредити фізичним особам – кредитні картки	40 609	45 314	46 593	54 500
Кредити фізичним особам – іпотечні кредити	9 566	9 858	3 912	5 618
Кредити фізичним особам – кредити на придбання автомобіля	35	394	328	885
Кредити фізичним особам – споживчі кредити	3 500	5 343	3 880	9 751
Кредити фізичним особам – інші кредити	129	83	26	13
Кредити МСП	6 859	11 903	21 311	25 454
Резерв під очікувані кредитні збитки	(177 751)	(174 350)	(182 412)	(182 898)
Усього	55 021	68 218	68 084	92 019

У 2023 році відшкодування кредитів та авансів клієнтам, які були списані банком за рахунок резервів в минулих роках, становило загальну суму 725 мільйонів гривень. Ця сума була розподілена за наступними категоріями: за кредитними картками: 345 мільйонів гривень, за кредитами юридичним особам:

329 мільйонів гривень, за іпотечними кредитами: 47 мільйонів гривень, за кредитами підприємствам малого та середнього бізнесу: 3 мільйони гривень, за іншими кредитами фізичних осіб: 1 мільйон гривень. У 2022 році відшкодування складо 359 мільйонів гривень, і розподілялося відповідно до наступних категорій, за кредитними картками: 237 мільйонів гривень, за кредитами юридичним особам: 98 мільйонів гривень, за іпотечними кредитами: 21 мільйон гривень, за кредитами підприємствам малого та середнього бізнесу: 2 мільйони гривень, за іншими кредитами фізичних осіб: 1 мільйон гривень. Ця сума відшкодування була визнана в складі "Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності)", відповідно до МСФЗ 9.

Станом на 31 грудня 2023 року, ПриватБанк демонструє позитивну динаміку у своєму кредитному портфелі, зокрема у взаєминах із найбільшими клієнтами. Загальна сума кредитів, наданих 10 найбільшим клієнтам, становила 3 523 мільйони гривень, що дорівнює 3% від загальної суми кредитів за вирахуванням тих, що управляються як окремий портфель. Порівняно з попереднім роком, сума кредитів для найбільших клієнтів залишилась на тому ж рівні відносно загальної суми кредитів, проте важливим є зниження резервів під очікувані кредитні збитки. Загальна сума кредитів для найбільших 10 клієнтів зросла до 3 523 мільйонів гривень. Це свідчить про довіру банку до великих корпоративних клієнтів та їх важливість у кредитному портфелі банку. Резерв під очікувані кредитні збитки знизився з 595 мільйонів гривень станом на 31 грудня 2022 року до 384 мільйонів гривень на 31 грудня 2023 року. Це значне зниження резервів може бути наслідком покращення якості активів цих позичальників, що відображає зменшення ризиків невиклат або перегляд стратегій управління ризиками. Ці дані свідчать про збільшення в обсязі кредитування найбільшим клієнтам банку, але зменшення резервів під очікувані кредитні збитки, що може відображати поліпшення в якості активів цих позичальників або перегляд стратегій управління ризиками банку.

У 2023 році АТ КБ «ПриватБанк» продовжував активно адаптуватися до складної ситуації в країні і впроваджував ряд заходів для забезпечення стабільної роботи банку та підтримки клієнтів і бізнесу. Банк адаптував щоденну організацію роботи своїх відділень та платіжної інфраструктури в залежності від ситуації в різних регіонах. Було продовжено програму автоматичної пролонгації терміну дії карток на 1 рік для всіх клієнтів, включаючи бізнес-картки. Впроваджені різні цільові картки спільно з державою для підтримки українців. Для бізнес-клієнтів були перезапущені існуючі кредитні продукти, розпочата співпраця з міжнародними інститутами з розподілу ризиків та впровадження нових механізмів підтримки бізнесу. Це ще залишається ключовим аспектом стратегії банку в 2023 році. Акцент на потреби та вимоги клієнтів сприяє зміцненню взаємовідносин із клієнтами, підвищенню їх задоволеності та відповідності їх очікуванням. Ці заходи і програми демонструють здатність банку адаптуватися до змінюваних умов і продовжувати підтримувати ефективність і стабільність своєї діяльності в умовах надзвичайних обставин.

Понад 18 мільйонів клієнтів довіряли в 2023 році свої щоденні фінансові операції банку, що призвело до значного зростання залишків на рахунках клієнтів, до безпрецедентних 555 мільярдів гривень. У 2023 році АТ КБ «ПриватБанк» продемонстрував значне зростання своїх фінансових показників і відіграв важливу роль на українському фінансовому ринку. Банк збільшив чистий портфель роздрібних кредитів на 39% і чистий портфель кредитів для бізнесу на 23%, що свідчить про активну підтримку української економіки. Окрім цього, АТ КБ «ПриватБанк» забезпечував доступ українського бізнесу до різноманітних державних та міжнародних програм підтримки, таких як програма розподілу кредитних ризиків ЄБРР, державні кредитні гарантії для нових кредитів бізнесу та урядова програма «5-7-9%» для компенсації процентних ставок. Ці ініціативи сприяли збільшенню обсягів кредитування та підтримки малих і середніх підприємств. Проте, зростання обсягів резервів на знецінення кредитів свідчить про погіршення якості активів банку і підвищення рівня кредитного ризику. Це може призвести до менш ефективного використання

банківського капіталу, оскільки збільшення витрат на адміністрування проблемних кредитів і формування резервів обтяжує фінансові показники. Загалом, АТ КБ «ПриватБанк» залишається важливим гравцем на ринку, що активно сприяє економічному розвитку України, хоча він стикається з викликами, пов'язаними з управлінням кредитними ризиками та забезпеченням фінансової стабільності.

Аналіз кредитного портфеля банку, зокрема розгляд змін у обсягах кредитування юридичних та фізичних осіб, а також динаміка іпотечних кредитів, дає змогу визначити ефективність поточної кредитної політики та необхідність її коригування. З таблиці можна розглянути зміни в обсягах кредитування. Кредити, надані юридичним особам зросли на 877 млн грн. Це свідчить про збільшення попиту на фінансування з боку підприємств та організацій, що може бути пов'язано з розширенням їхньої діяльності чи інвестиційними потребами. Кредити фізичним особам за кредитними картками зросли на 13 891 млн грн. Це свідчить про зростання популярності кредитних карток серед населення, що може бути пов'язано з підвищенням споживчих витрат та зростанням довіри до кредитних продуктів банку. Іпотечні кредити знизилися на 3 948 млн грн. Це може вказувати на зменшення попиту на житлові кредити або на більш жорсткі умови кредитування у цій сфері. Аналіз структури кредитів за видами економічної діяльності визначає питому вагу вкладених в окремі галузі позик, як за короткостроковими, так і довгостроковими кредитами, порівнює дані з попередньою звітною датою для виявлення змін у галузевій диверсифікації кредитного портфеля, аналізує динаміку змін у кожній галузі, що дозволяє оцінити, які галузі отримують більшу підтримку та фінансування з боку банку. [17].

Структурний аналіз кредитного портфеля є важливим інструментом для оцінки ризиків, пов'язаних із концентрацією та диверсифікацією кредитних операцій. Основна мета такого аналізу – визначити оптимальне співвідношення між концентрацією і диверсифікацією кредитного портфеля, щоб знизити ризики та підвищити стійкість банку. Надмірна диверсифікація може створити труднощі

в управлінні позиковими операціями, що включають складність моніторингу та аналізу великої кількості різних позичальників і галузей. Це може призвести до підвищення операційних витрат і зниження ефективності управління кредитним портфелем. У крайніх випадках, неефективне управління надмірно диверсифікованим портфелем може стати причиною фінансових проблем і навіть банкрутства банку. Структурний аналіз кредитного портфеля з використанням методу лімітування є важливим елементом управління ризиками банку. Це дозволяє забезпечити раціональне розміщення ресурсів, оптимізувати кредитну політику та підтримувати фінансову стійкість банку в умовах змінних ринкових умов.

Незважаючи на деякі зміни у розподілі кредитів за категоріями, загальна сума кредитів клієнтам залишається стабільною, що свідчить про здатність банку адаптуватися до змінних умов та відповідати потребам клієнтів. Концентрація клієнтського кредитного портфелю за галузями економіки та напрямками комерційної діяльності представлена в табл. 2.4.

На основі наданих даних можна зробити наступні висновки щодо структури та динаміки кредитного портфеля банку за період 2021-2023 років: концентрація кредитів та дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом, кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом залишаються основними компонентами кредитного портфеля. У 2021 та 2022 роках їх частка складала 67%, що свідчить про високу концентрацію у цих роках. У 2023 році їх частка зменшилась на 5%, що може свідчити про спробу банку знизити ризики шляхом диверсифікації портфеля. Кредити фізичним особам, їх частка зменшилась з 25% у 2021 році до 22% у 2022 році. У 2023 році частка кредитів фізичним особам зросла до 26%. Це може свідчити про зростання попиту на кредити серед фізичних осіб або зміну стратегії банку щодо збільшення частки роздрібного кредитування. Кредити юридичним особам та підприємствам малого та середнього бізнесу розподілені за різними галузями економіки, що сприяє диверсифікації ризиків.

Таблиця 2.4 - Концентрація клієнтського кредитного портфелю за галузями економіки та напрямками комерційної діяльності за 2021-2023 рр.

У мільйонах українських гривень	2021 р.		2022 р.		2023 р.	
	Сума	%	Сума	%	Сума	%
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель	163513	67	167931	67	170 042	62
Кредити фізичним особам	61727	25	55103	22	70 914	26
Кредити юридичним особам та підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)						
Рослинництво	2988	2	12325	5	12 194	5
Роздрібна торгівля	2889	2	3578	2	4 077	2
Оптова торгівля	2377	2	2868	2	3 948	2
Інфраструктура	1104	1	1206	1	1 856	1
Виробництво товарів народного споживання	800		1033	1	1424	1
Устаткування та обладнання	798		883		1 024	
Паливно-енергетичний комплекс	635		674		830	
Автомобільні дилери	522		617		1 040	
Харчова промисловість	462		614		956	
Послуги	1066	1	574		642	
Будівництво та нерухомість	764		512		622	
Інше АПК та пов'язані галузі	497		425		467	
Торгівля сільськогосподарською продукцією	259		343		650	
Металургійний комплекс	342		326		514	
Будівельні матеріали	370		324		557	
Тваринництво	197		313		233	
Соціальний сектор	359		278		505	
Хімічний комплекс	170		162		315	
Переробка сільськогосподарської продукції	89		151		358	
Авіабудування	136		141		137	
Фінансовий сектор	5		4		1462	
Автомобілебудування	2		1		6	
Інше	497		110		142	
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	242568	100	250496	100	274 917	100

Значна частка кредитів надається у секторі рослинництва та роздрібній торгівлі, що вказує на підтримку цих галузей. Загалом, кредитний портфель банку залишається стабільно різноманітним з акцентом на різні галузі економіки та напрямки комерційної діяльності. Це свідчить про стратегію банку з диверсифікації ризиків та підтримки різних сегментів економіки.

Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом з урахуванням фінансового лізингу, що включено до портфелю, що управляється як окремий, загальна сума інвестицій у лізинг та її поточна вартість показана у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 - Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом

У мільйонах українських гривень	До погашення протягом 1 року	До погашення протягом 1-5 років	До погашення після 5 років	Всього
1	2	3	4	5
Дебіторська заборгованість за платежами з фінансового лізингу на 31 грудня 2021 р.	9033	2516	3	11552
Неотриманий фінансовий дохід	(360)	(270)	-	(630)
Поточна вартість дебіторської заборгованості за платежами з фінансового лізингу на 31 грудня 2021 р.	8673	2246	3	10922
Мінус: резерви під очікувані кредитні збитки	(7193)	(1098)	-	(8291)
Всього дебіторської заборгованості за платежами з фінансового лізингу	1480	1148	3	2631
Дебіторська заборгованість за платежами з фінансового лізингу на 31 грудня 2022 р.	10288	531	-	10819
Нестриманий фінансовий дохід	(181)	(56)	-	(237)
Поточна вартість дебіторської заборгованості за платежами з фінансового лізингу на 31 грудня 2022 р.	10107	475	-	10582
Мінус: резерви під очікувані кредитні збитки	(9298)	(64)	-	(9362)
Всього дебіторської заборгованості за платежами з фінансового лізингу	809	411	-	1220

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5
Дебіторська заборгованість за платежами з фінансового лізингу на 31 грудня 2023 р.	10 440	471	-	10 911
Нестриманий фінансовий дохід	(102)	(120)	-	(222)
Поточна вартість дебіторської заборгованості за платежами з фінансового лізингу на 31 грудня 2023 р.	10 338	351	-	10 689
Мінус: резерви під очікувані кредитні збитки	(9 756)	(21)	-	(9 777)
Всього дебіторської заборгованості за платежами з фінансового лізингу	582	330	-	912

Дебіторська заборгованість за платежами з фінансового лізингу зросла з 11552 млн. грн. у 2021 році до 10819 млн. грн. у 2022 році, у 2023 році до 10 911 млн. грн. . Поточна вартість дебіторської заборгованості за платежами з фінансового лізингу складає 10 689 млн. грн. у 2023 році, 10582 млн. грн. у 2022 році, порівняно з 10922 млн. грн. у 2021 році. Загалом, відбулося зниження загальної суми дебіторської заборгованості за платежами з фінансового лізингу з 2631 млн. грн. у 2021 році до 1220 млн. грн. у 2022 році та 912 млн.грн. у 2023 році. Зменшення цього показника пов'язане з погашенням більшої кількості кредитів та зниженням обсягу нових угод з фінансового лізингу.

Вплив забезпечення станом у 2021-2023 рр. показано в табл. 2.6.

Таблиця 2.6 - Вплив забезпечення станом на 31 грудня 2021-2023 р.

У мільйонах українських гривень	Активи з надлишковим заставним забезпеченням		Активи з недостатнім заставним забезпеченням	
	Чиста балансова вартість активів	Справедлива вартість забезпечення	Чиста балансова вартість активів	Справедлива вартість забезпечення
1	2	3	4	5
31.12.2021 р.				
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремих портфель	1142	2612	49	
Кредити юридичним особам	2555	5464	416	93
Кредити фізичним особам - іпотечні кредити	3512	10711	37	5

Продовження табл. 2.6

1	2	3	4	5
Кредити фізичним особам - кредити на придбання автомобіля	350	722	-	-
Кредити фізичним особам - інші кредити	21	56	-	-
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	6276	17395	3664	664
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	1921	3941	19	16
31.12.2022 р.				
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель	366	1121	130	
Кредити юридичним особам	3628	6839	533	121
Кредити фізичним особам - іпотечні кредити	2178	6252	461	4
Кредити фізичним особам - кредити на придбання автомобіля	213	512	39	1
Кредити фізичним особам - інші кредити	13	30	-	-
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	7558	19853	11601	6034
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	813	2487	121	1
31.12.2023 р.				
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель	282	1 165	127	
Кредити юридичним особам	5 051	9 070	517	380
Кредити фізичним особам - іпотечні кредити	4 177	9 026	177	5
Кредити фізичним особам - кредити на придбання автомобіля	793	1 799	24	-
Кредити фізичним особам - інші кредити	9	28	-	-
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	10 410	27 802	13 273	5 553
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	596	1 813	44	-

На 31 грудня 2021 року кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель, мали чисту балансову вартість активів в розмірі 1142 млн. грн., при цьому справедлива вартість забезпечення складала 2612 млн. грн. На 31 грудня 2022 року ці показники знизилися до 366 млн. грн. та 1121 млн. грн. відповідно, у 2023 році

знизилося ще до 282 млн. грн. та 1 165 млн. грн. Кредити фізичним особам, зокрема іпотечні кредити, також мають позначену відмінність між чистою балансовою вартістю активів та справедливою вартістю забезпечення, що може свідчити про зміни у стані фінансового забезпечення позикових операцій.

За першоджерелом кредити підприємств малого та середнього бізнесу (МСП) вказують на значне зростання як у чистій балансовій вартості активів, так і у справедливій вартості забезпечення. Це свідчить про можливе збільшення обсягу цільового кредитування для цієї категорії клієнтів. При першинному визнанні кредитів і авансів клієнтам, справедлива вартість застави визначається на основі методів оцінки, які зазвичай використовуються для відповідних активів. Такий підхід дозволяє банкам оцінювати ризики і забезпечити відповідність до вимог регуляторів у сфері кредитування, забезпечуючи одночасно інтереси клієнтів та самого банку.

Отже, банк демонструє здатність адаптуватися до змінних умов ринку, зберігаючи стабільну суму кредитів та авансів клієнтам. Це свідчить про ефективне управління ризиками та здатність банку пристосовуватися до змін. Банк підтримує різноманітність кредитного портфеля, надаючи кредити різним секторам економіки та типам клієнтів. Це допомагає розподілити ризики та забезпечити стійкість портфелю в умовах змін. Зростання обсягу кредитів підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП) може свідчити про ефективні заходи сприяння розвитку цього сектору економіки та реакцію банку на зміни в попиті на кредитні продукти. Зниження загальної суми дебіторської заборгованості за платежами з фінансового лізингу може свідчити про ефективність управління ризиками та здатність банку вчасно виявляти та вирішувати проблемні ситуації. Зміни в чистій балансовій вартості активів та справедливій вартості забезпечення вказують на необхідність постійного аналізу та оновлення стратегій управління кредитним портфелем.

У цілому, отримані в результаті аналізу дані свідчать про ефективне управління кредитним портфелем у АТ КБ «ПриватБанк», проте для підтримання стабільності та подальшого розвитку важливо продовжувати

моніторинг ризиків та вчасно реагувати на зміни в економічному середовищі.

2.4. Аналіз ефективності кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

Стабільність банківської системи значно залежить від стабільної діяльності кожного банку, особливо системно важливого, такого як АТ КБ «ПриватБанк», який контролює 24,41% загальних активів українського банківського сектору. Основою стабільності банку є його здатність створювати ефективний кредитний портфель, що забезпечує постійне генерування стабільного прибутку.

До націоналізації АТ КБ «ПриватБанк» активно проводив агресивну політику збільшення кредитного портфеля, досягнувши рівня кредитних інвестицій на рівні 79% від загальних активів банку.

Один з ключових показників якості кредитного портфеля банку – це частка непрацюючих кредитів (NPL), яка представлена на рис. 2.2

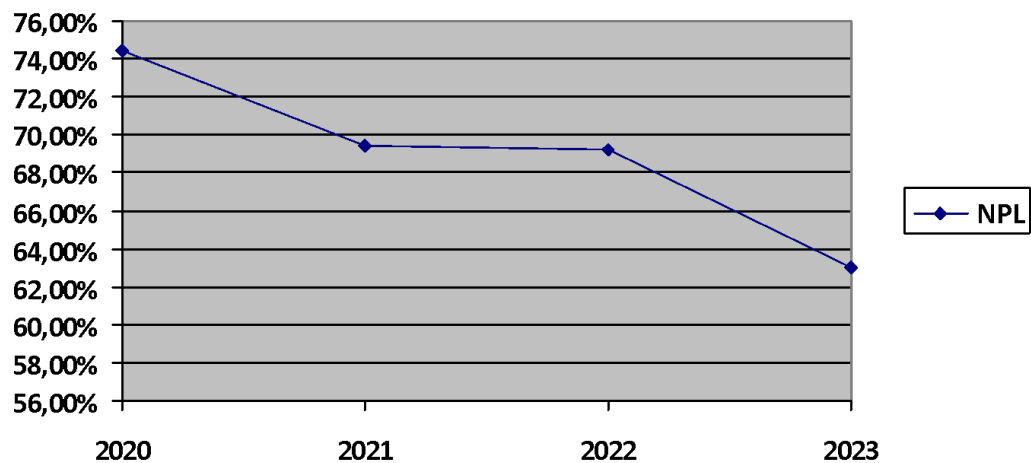

Рис. 2.2 – Частка непрацюючих кредитів (NPL) АТ КБ «ПриватБанк»

Рівень непрацюючих кредитів (NPL) є важливим показником фінансової стійкості банку і всього банківського сектору. Відзначається, що протягом останніх років рівень NPL у АТ КБ "ПриватБанк" поступово зменшується. У 2021 році він склав 69,4%, у 2022 році - 69,2%, а в 2023 році знизився до 63%.

Однак цей показник все ще вважається критичним для фінансової стабільності банку та всього банківського сектору. Згідно з даними післякризового періоду, наведеними на рис. 2.2, спостерігається загальна трансформація бізнес-моделі банку, особливо в напрямку кредитної політики. Протягом періоду з 2020 по 2023 роки спостерігається обережне поступове збільшення кредитного портфеля, супроводжуване зменшенням частки непрацюючих кредитів (NPL). Це свідчить про загальне покращення фінансового стану банку і показує відмову керівництва банку від повторення сценарію націоналізації. Такий підхід підтримує фінансову стійкість банку, збільшує його відповідність регуляторним вимогам і сприяє збереженню довіри клієнтів та інвесторів.

Оцінка ефективності управління кредитним портфелем банку АТ КБ «ПриватБанк» є критично важливим аспектом для забезпечення його фінансової стабільності та зростання. Кредити є одним з найприбутковіших банківських активів, тому грамотне управління ними на пряму впливає на прибутковість банківської установи. Основними завданнями оцінки ефективності управління кредитним портфелем є визначення рівня прибутковості кредитної діяльності, тобто оцінка доходів від кредитних операцій та аналіз співвідношення доходів до витрат на управління кредитами. Аналіз ризиків це визначення рівня кредитного ризику, оцінка впливу ризиків на загальну фінансову стабільність банк. Оцінка ефективності управління ризиками, проводиться аналіз механізмів і стратегій управління ризиками та оцінка результативності заходів, спрямованих на зниження кредитного ризику. Аналіз структури кредитного портфеля - це оцінка концентрації та диверсифікації портфеля, аналіз розподілу кредитів за секторами економіки, видами позичальників та іншими критеріями. Оцінка динаміки кредитного портфеля, проводиться аналіз змін у обсягах кредитування за певні періоди та оцінка трендів і виявлення закономірностей.

Аналізуючи динаміку чистого прибутку банку за останні два роки, можна зробити наступні висновки та визначити основні фактори, що вплинули на зміни фінансових результатів. Чистий прибуток у 2022 рік становить 30,2 млрд грн., у 2023 рік - 37,8 млрд грн. Таким чином, у 2023 році чистий прибуток банку

збільшився на 7,6 млрд грн порівняно з 2022 роком. Різке зниження чистого прибутку у 2022 році на 7,6 млрд грн у порівнянні з 2023 роком значною мірою було обумовлене початком повномасштабного вторгнення. Це призвело до зниження економічної активності, підвищення кредитних ризиків, зростання витрат на створення резервів під кредитні ризики, відтік капіталу та зниження інвестиційної активності.

Основні фактори, що сприяли зростанню прибутку у 2023 році, такі як, стабілізація економічної ситуації, поступове відновлення економічної активності після шоків 2022 року, повернення довіри інвесторів та збільшення обсягу кредитування, оптимізація управління кредитним портфелем, покращення методів оцінки кредитоспроможності позичальників, ефективне управління ризиками та зниження рівня прострочених кредитів, зростання доходів від основної діяльності, збільшення обсягів наданих кредитів, підвищення процентних ставок, що збільшило чистий процентний дохід, скорочення витрат, оптимізація операційних витрат, впровадження автоматизації процесів та нових технологій.

АТ КБ «ПриватБанк» продемонстрував значне покращення фінансових результатів у 2023 році, досягнувши максимального чистого прибутку серед банківського сектору України. Це стало можливим завдяки стабілізації економічної ситуації, ефективному управлінню кредитним портфелем, зростанню доходів від основної діяльності та скороченню витрат.

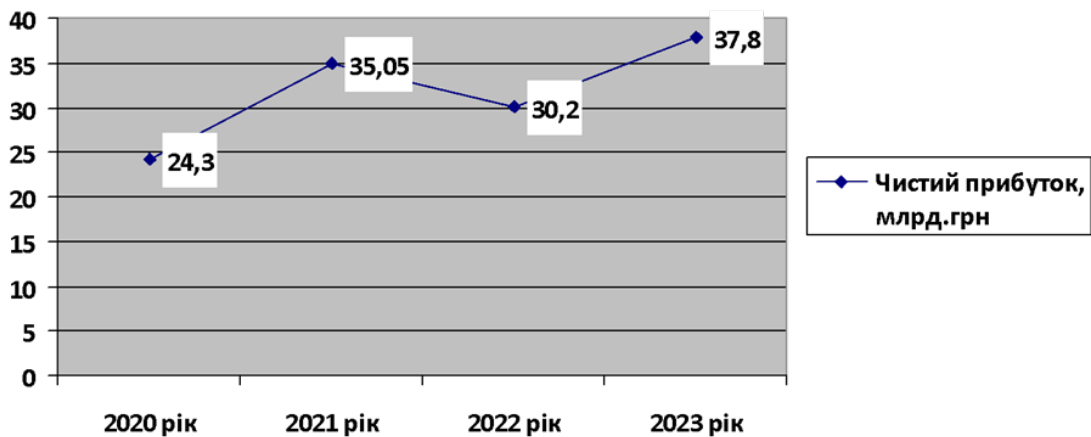

Рис. 2.3 – Чистий прибуток АТ КБ «ПриватБанк»

Для підтримки позитивної динаміки та забезпечення стабільного зростання у майбутньому банку необхідно продовжувати вдосконалювати методи управління кредитним портфелем, оптимізувати операційні процеси та активно працювати над залученням нових клієнтів та інвесторів.

Підвищення чистого прибутку свідчить про успішну фінансову стратегію банку та ефективне управління на ринку. Це досягнення обумовлене правильною стратегією розвитку, ефективним керівництвом, політикою управління ризиками, збільшенням клієнтської бази та зрослим попитом на послуги банку. За досліджуваний період, процентні доходи зросли з 33 563 млн.грн. у 2020 році до 66 238 млн.грн. у 2023 році, а комісійні доходи також збільшилися з 27 649 млн.грн. до 41 589 млн.грн. Це свідчить про ефективність фінансової стратегії банку та його здатність генерувати прибуток за рахунок різноманітних фінансових операцій.

Динаміка процентних та комісійних доходів комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк» наведена на рис. 2.4.

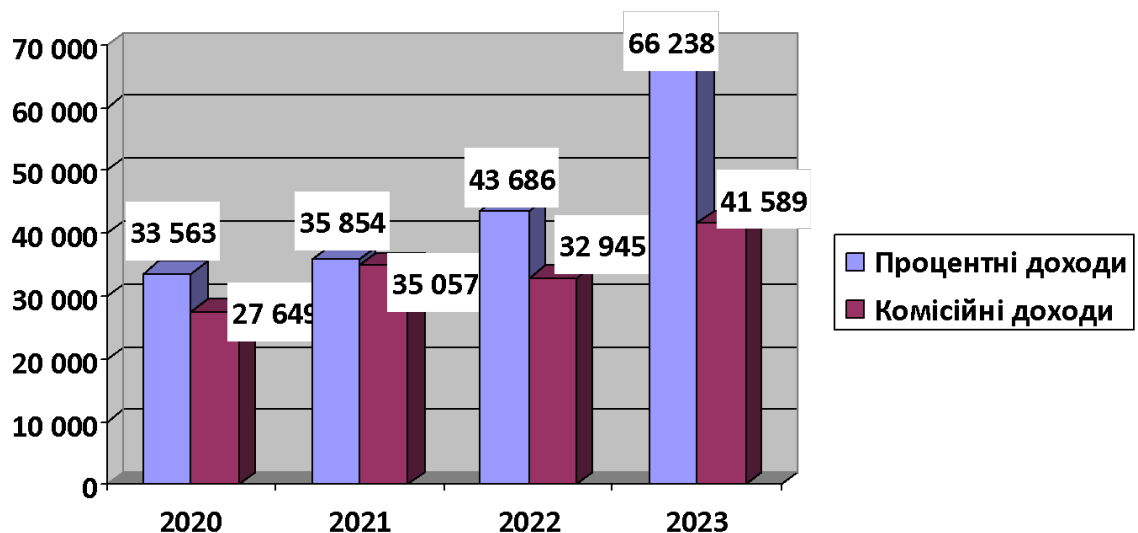

Рис.2.4 – Динаміка процентних та комісійних доходів
АТ КБ «ПриватБанк»

Збільшення процентних та комісійних доходів дійсно свідчить про позитивний фінансовий розвиток АТ КБ "ПриватБанк" і вказує на зростання обсягів фінансових операцій і послуг, які банк надає своїм клієнтам. Підвищення

процентних доходів може бути наслідком ефективного управління активами та пасивами, а також здатності банку генерувати прибуток від кредитування та інших фінансових операцій. З іншого боку, зростання комісійних доходів може свідчити про підвищений попит на різноманітні банківські послуги, такі як операції з платежів, обслуговування рахунків та інші комісійні операції. Це може свідчити про успішне впровадження нових продуктів та послуг банком, а також його високу конкурентоспроможність на ринку фінансових послуг. Загалом, зростання цих доходів підтверджує ефективне функціонування банку, збільшення його доходної бази та поліпшення фінансової стійкості.

За динамікою процентних та комісійних витрат видно збільшення комісійних витрат на 8,262 млрд грн і зниження рівня процентних витрат на 5,345 млрд грн за весь досліджуваний період. Це свідчить про активну стратегію розвитку банку, яка включає впровадження нових та розширення існуючих комісійних послуг, таких як обслуговування рахунків та операції з платежами. Такі кроки сприяють збільшенню доходів банку і покращенню його фінансових показників.

Динаміку процентних та комісійних витрат АТ КБ «ПриватБанк» за період 2020-2023 рр. наведено на рис. 2.5.

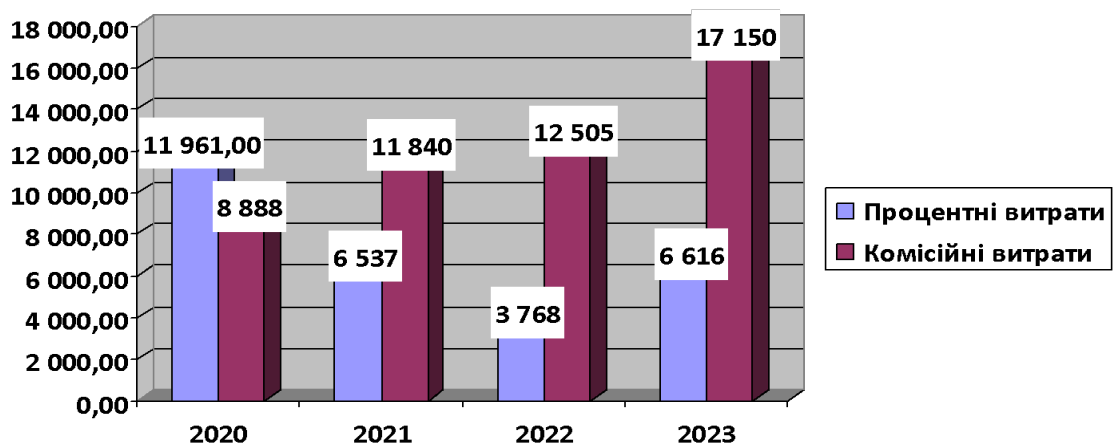

Рисунок 2.5 – Динаміка процентних та комісійних витрат АТ КБ «ПриватБанк»

Досягнення таких високих показників АТ КБ «ПриватБанк» у 2023 році є результатом цілеспрямованої роботи щодо підвищення відсоткової маржі по банківським продуктам. Банк зберігав високий рівень доходності активних операцій, що сприяло зростанню чистого процентного доходу. Це стало можливим завдяки ефективному управлінню кредитним портфелем та оптимізації умов кредитування для клієнтів, авдяки зниженню вартості пасивів, АТ КБ «ПриватБанк» зміг збільшити відсоткову маржу. Це свідчить про успішну політику банку щодо залучення дешевих ресурсів та зменшення витрат на обслуговування депозитів. Успішно керував процентними ризиками, що дозволило йому підтримувати стабільність прибутковості навіть у умовах змінних ринкових умов. Впровадження адекватних інструментів хеджування та ретельний моніторинг ринкових умов сприяли мінімізації ризиків. Ефективні стратегії управління балансом, що включають оптимізацію структури активів і пасивів, дозволили банку досягти високих фінансових результатів. Розподіл ресурсів та управління ліквідністю здійснювались з урахуванням ринкових тенденцій та потреб клієнтів.

У 2023 році АТ КБ «ПриватБанк» продемонстрував значний ріст та покращення у різних напрямках своєї діяльності. Чистий портфель роздрібних кредитів збільшився на 39% до понад 60 млрд грн. Це свідчить про зростання попиту на кредитні продукти серед фізичних осіб та ефективну політику банку у цьому сегменті. Чистий портфель кредитів для бізнесу зріс на 23% до більш ніж 30 млрд грн. Такий ріст вказує на активну підтримку банком малого та середнього бізнесу, а також великих підприємств. Обсяги депозитів зросли на 18%, або на 85 млрд грн. Це свідчить про зростання довіри клієнтів до банку та ефективність депозитних програм. Чистий процентний дохід збільшився на 16,7 млрд грн, з яких 3 млрд грн припадає на вплив відсоткової політики Національного банку України. Це показує ефективність процентної політики банку. Чистий комісійний дохід зріс на 20%, досягнувши 24,4 млрд грн. Це свідчить про зростання обсягів операційної діяльності та попиту на банківські послуги. Операційні витрати банку зросли лише на 8%, що свідчить про

ефективне управління бізнесом та контроль над витратами. Якість кредитного портфеля покращилась, що призвело до значної економії витрат на формування резервів, зменшившись на 11,8 млрд грн порівняно з попереднім роком. Це вказує на зменшення частки проблемних кредитів та ефективне управління кредитними ризиками.

За результатами 2023 року, АТ КБ «ПриватБанк» демонструє значний фінансовий успіх, спрямовуючи значні суми до державного бюджету України. Банк спрямував до бюджету 26,8 млрд грн податку на прибуток за 2023 рік. Ще 8,2 млрд грн було передплачено у 2021-2022 роках одночасно з дивідендами. Більшість чистого прибутку банку за рішенням акціонера в особі Міністерства фінансів буде спрямовано на виплату дивідендів, що також піде до державного бюджету. Рекордний до оподаткування прибуток банку склав 72,8 млрд грн. Загальна сума, сплачена у вигляді податку на прибуток та дивідендів, становить 57 млрд грн. АТ КБ «ПриватБанк» демонструє успішну діяльність та значний внесок у державний бюджет, що підкреслює його важливу роль у фінансовій системі України. Продовження ефективного управління та впровадження інновацій дозволить банку зберігати лідируючі позиції та сприяти економічному розвитку країни.

2.5. Оцінка якості кредитного портфелю

Кредитний портфель банку є сукупністю всіх виданих позик, які структуруються за певними параметрами відповідно до кредитної політики банку. Він оцінюється за балансовою вартістю всіх кредитів, включаючи прострочені, пролонговані та сумнівні. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як ціле і є складовою частиною активів банку. Таким чином, кредитний портфель характеризується доходністю (якість доходів від кредитів), ризиком (можливість збитків від неповернення кредитів) та ліквідністю (здатність швидко конвертувати кредити у грошові кошти).

Для оцінки якості кредитного портфеля з погляду кредитного ризику застосовуються такі показники: коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом банку; коефіцієнт якості кредитного портфеля (захищеності); коефіцієнт покриття класифікованих кредитів власним капіталом банку; коефіцієнт проблемних позик.

Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом банку:

$$K_{пвк} = \frac{Вк}{Кп} \quad (2.1)$$

де $Вк$ – власний капітал;

$Кп$ – кредитний портфель

Цей коефіцієнт характеризує якість кредитного портфеля з погляду його захищеності власним капіталом і показує, скільки власних коштів припадає на одну гривню виданих кредитів.

Коефіцієнт якості кредитного портфеля:

$$K_{як} = \frac{Рпок}{Кп} \quad (2.2)$$

де $Рпок$ – резерв для покриття можливих втрат від кредитних операцій;

Цей коефіцієнт, який характеризує якість кредитного портфеля з позиції ризиковості, показує частку класифікованих кредитів за рівнем ризику в загальній сумі кредитного портфеля банку. Класифіковані кредити включають у себе як стандартні, так і проблемні кредити, в залежності від їхнього стану. Цей показник є важливим для оцінки стійкості кредитного портфеля до можливих ризиків і використовується для прийняття рішень щодо резервування, стратегій кредитування та управління ризиками.

Коефіцієнт покриття класифікованих кредитів власним капіталом банку:

$$K_{пквк} = \frac{Рпок}{Вк} \quad (2.3)$$

Цей коефіцієнт характеризує якість кредитного портфеля банку з погляду його захищеності власним капіталом банку.

Коефіцієнт проблемних кредитів показує частку проблемних кредитів у кредитному портфелі банку:

$$K_{ПК} = \frac{\text{Проблемні кредити}}{КП} \quad (2.4)$$

Цей коефіцієнт, який характеризує частку проблемних кредитів у загальній сумі кредитного портфеля, є ключовим показником кредитного ризику банку. Зростання цього показника свідчить про збільшення ризику неповернення кредитів і може вказувати на неефективне управління кредитним портфелем. Для зниження цього ризику важливо вдосконалювати політику кредитування, підвищувати якість кредитного відбору та активно вести контроль за платоспроможністю клієнтів. [22].

До показників, що дають змогу оцінити дохідність кредитних операцій можна віднести такі:

Коефіцієнт дохідності кредитного портфеля:

$$K_{Д} = \frac{\text{Відсотковий дохід банку}}{КП} \quad (2.5)$$

Цей коефіцієнт характеризує дохідність вкладень у кредитний портфель і показує, скільки банк отримує доходів з кожної гривні виданих кредитів. Цей показник дозволяє оцінити, скільки банк заробляє з кожної одиниці виданих кредитів. Розрахунок цього коефіцієнта включає фактичні доходи, отримані від кредитних операцій, та може коригуватися на втрати від списання безнадійної заборгованості. Це дозволяє банку порівнювати дохідність різних напрямів розміщення ресурсів і оптимізувати їх використання, віддавати перевагу більш доходним операціям. Для розрахунку цього коефіцієнта до уваги береться фактична сума доходу, отриманого від кредитних операцій. Для точнішого

розрахунку вона може бути скоригована на суму втрат від списання безнадійної заборгованості за кредитами протягом аналізованого періоду.

Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій:

$$K_{\text{пко}} = \frac{\text{ЧД}\%}{\text{Кп}} \quad (2.6)$$

де $\text{ЧД}\%$ – чистий відсотковий дохід.

Цей коефіцієнт показує, скільки відсоткового прибутку припадає на одну гривню розмічених у кредитний портфель ресурсів. Збільшення темпів зростання значень цього коефіцієнта порівняно з темпами зростання коефіцієнта дохідності кредитного портфеля свідчить про підвищення ефективності кредитної політики банку [17].

Наступним етапом дослідження є оцінка поточної якості кредитного портфеля АТ «ПриватБанк» з точки зору ризику кредитного портфеля та його прибутковості наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 - Показники якості кредитного портфеля АТ «ПриватБанк» з точки зору ризику та ліквідності

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом банку	0,86	0,9	0,83	1,9
Коефіцієнт якості кредитного портфеля	3,89	3,23	2,50	2,1
Коефіцієнт проблемних кредитів	3,93	3,25	2,51	1,8
Коефіцієнт частки відсоткових доходів у загальній сумі доходів банку	0,69	0,62	0,75	0,69
Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій	0,29	0,28	0,37	0,62

На основі наданих даних можна зробити наступні висновки щодо кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк». Співвідношення між покриттям кредитного портфелю власним капіталом значно зросло, досягнувши у 2023 році показника 1,9. Це свідчить про збільшення фінансової стійкості банку. Зростання цього показника говорить про те, що банк має достатній обсяг власного капіталу для покриття своїх кредитних ризиків, що покращує його надійність та стійкість.

Рівень якості кредитного портфеля також зменшувався, досягнувши значення 2,1 наприкінці 2023 року. Це свідчить про поліпшення якості кредитів, що видаються банком. Менший рівень якості кредитного портфеля може означати зменшення частки проблемних або неповернутих кредитів. Індекс проблемних кредитів поступово зменшувався з року в рік, досягнувши рівня 1,8 наприкінці 2023 року. Це позитивний показник, який свідчить про зменшення обсягу проблемних кредитів у портфелі банку, що підвищує його фінансову стабільність та надійність. Відсоток процентного доходу від загальної суми банківського доходу показує тенденцію до зниження до 0,69. Це може свідчити про впровадження більш обережної політики кредитування. Зменшення частки процентного доходу може вказувати на те, що банк зосереджується на інших видах доходу або надає перевагу менш ризикованим кредитам з нижчими процентними ставками. Коефіцієнт прибутковості кредитних операцій свідчить про акцент банку на якості кредитного портфеля, а не лише на його обсягу. Високий рівень прибутковості може бути результатом ретельного відбору позичальників та ефективного управління кредитними ризиками.

Для підвищення ефективності кредитної діяльності АТ КБ «ПриватБанк» слід звернути увагу на кілька ключових аспектів. Впровадження цих заходів дозволить знизити ризики, оптимізувати структуру кредитного портфеля та підвищити його якість. Основні заходи для підвищення ефективності кредитної діяльності: покращення кредитної політики; визначення чітких та зрозумілих кредитних стандартів і процедур, які враховують сучасні ринкові умови, а також використання сучасних моделей та інструментів для оцінки кредитоспроможності позичальників. Оптимізація структури кредитного портфеля, тобто розподіл кредитів серед різних галузей, регіонів та типів позичальників для зниження ризиків концентрації та регулярний аналіз структури кредитного портфеля та перерозподіл активів для досягнення оптимального балансу між ризиками та доходами. Зменшення частки нестандартних кредитів - впровадження ефективних механізмів для виявлення, реструктуризації та стягнення проблемних кредитів та постійний моніторинг

якості кредитного портфеля та вчасне вжиття заходів для зниження частки нестандартних кредитів. Встановлення обмежень на концентрацію кредитного портфеля, визначення та впровадження лімітів на концентрацію кредитів у певних галузях, регіонах або серед окремих груп позичальників та періодичний перегляд та оновлення встановлених лімітів на основі змін у ринкових умовах та стану економіки. Проведення регулярних перевірок кредитної документації - регулярні та повні перевірки кредитної документації для забезпечення її відповідності встановленим стандартам та політикам банку, впровадження покращених процедур верифікації для забезпечення достовірної та актуальної інформації про клієнтів. Удосконалення навичок персоналу, постійне навчання та підвищення кваліфікації персоналу щодо контролю та аудиту кредитного процесу. Використання кращих практик та інновацій у сфері управління кредитами для підвищення ефективності роботи персоналу. Застосування цих заходів дозволить АТ КБ «ПриватБанк» значно підвищити ефективність своєї кредитної діяльності, зменшити ризики та забезпечити високий рівень якості кредитного портфеля. Це, в свою чергу, сприятиме зміцненню позицій банку на ринку та підвищенню довіри з боку клієнтів.

Висновки до розділу 2

АТ КБ «ПриватБанк» є найбільшим універсальним та найтехнологічнішим міжрегіональним банком України, орієнтованим на платіжні операції для населення і юридичних осіб усіх організаційно-правових форм. Досліджуючи стан кредитування АТ КБ «ПриватБанк», важливо враховувати його історію після націоналізації у 2016 році, коли спостерігалось різке зниження розміру кредитного портфелю. Незважаючи на це, банк залишається надійним партнером українського бізнесу та громадян, активно продовжуючи кредитування, стимулюючи інвестиційну активність та впроваджуючи інноваційні продукти та послуги, що відповідають поточним потребам ринку, навіть у воєнний час. Банк, незважаючи на виклики, продовжує бути важливим фінансовим інститутом

України, забезпечуючи надійне кредитування та впроваджуючи інноваційні рішення для своїх клієнтів. Його здатність адаптуватися до змінних умов ринку та підтримувати високу якість обслуговування робить його ключовим гравцем у фінансовому секторі країни.

Розглянуто основні показники діяльності банку, що їх аналіз варто розпочинати з оцінки ативів і пасивів. Дослідження динаміки, структури активів АТ КБ «ПриватБанк» показує основні принципи і напрямки розвитку банку. Аналіз капітау та зобов'язань банку починається з визначення частки, яку займають в банку у валюті балансу. У 2023 році попри військовий стан фінансова стійкість банку була ефективною, стійкою та капіталізованою.

Зменшення відсотка непрацюючих кредитів свідчить про ефективність заходів, спрямованих на управління та врегулювання проблемних кредитів у банку. Підвищення покриття кредитного портфеля власним капіталом свідчить про зростання фінансової стійкості банку та його здатності витримувати ризики. Загальний аналіз показує, що банк ефективно управляє кредитним портфелем, що відображається у зниженні рівня кредитного ризику та підвищенні якості кредитних операцій.

Оцінивши якість кредитного портфеля за допомогою різних показників, розрахувавши коефіцієнти можна зробити висновки, що АТ КБ «ПриватБанк» повинен покращити кредитну політику банку та покращити структуру власного кредитного портфеля шляхом зменшення частки нестандартних кредитів, а також удосконалити навички персоналу банку із роботи щодо ефективного контролю та аудіювання кредитного процесу.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ ТА ЙОГО ЯКОСТІ
АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1. Планування кредитних ресурсів АТ КБ «ПриватБанк» за допомогою методів статистичного прогнозування

У процесі прогнозування фінансових показників часто використовується методологія екстраполяції, яка базується на аналізі динаміки показників у попередніх періодах для прогнозування їх значень у майбутньому. Ключовим елементом цього підходу є побудова та аналіз ряду динаміки, що класифікує значення показників у часі за окремими періодами та описує їх розвиток. Методологія екстраполяції є потужним інструментом у фінансовому прогнозуванні, що дозволяє оцінювати майбутні показники на основі аналізу їхньої динаміки у минулому. Проте важливо пам'ятати, що цей метод має суто описовий характер і не пояснює причин змін тенденцій, що робить необхідним використання додаткових методів для комплексного аналізу та прогнозування фінансових показників.

Основні типи екстраполяції: лінійна екстраполяція; лінійна регресія: використовується для екстраполяції на основі прямої лінії, яка найкраще описує залежність між змінними; нелінійна екстраполяція; поліноміальна регресія: використовується для даних, які мають нелінійний характер; логістична регресія: використовується для екстраполяції в випадках, коли дані мають S-подібну форму.; експоненційні та логарифмічні моделі: Використовуються для даних, які демонструють експоненційний або логарифмічний характер зростання.

Кроки для проведення екстраполяції: збір та підготовка даних, зібрати історичні дані, що містять час серії або інші відповідні змінні, попередньо обробити дані для усунення пропусків та аномалій. Вибір моделі екстраполяції: вибрати відповідну модель екстраполяції на основі характеру даних; виконати регресійний аналіз для визначення параметрів моделі; побудова моделі та

екстраполяції; побудувати модель на основі наявних даних; виконати екстраполяцію за межі наявного діапазону даних.

Оцінка якості моделі: перевірити точність моделі за допомогою різних метрик, таких як R-квадрат, середня абсолютна похибка (MAE), середньоквадратична похибка (RMSE). Мета такого прогнозу – показати, до яких результатів можна дійти в майбутньому, якщо рухатися до нього з тією самою швидкістю або прискоренням, що й у минулому. Прогноз визначає очікувані варіанти економічного розвитку виходячи з гіпотези, що основні фактори і тенденції минулого періоду збережуться на період прогнозу або що можна обґрунтувати і врахувати напрямок їхніх змін у розглянутій перспективі.

Метод екстраполяції є ефективним інструментом для прогнозування майбутніх значень на основі наявних даних. Вибір конкретного методу залежить від характеру даних і поставлених завдань. Лінійна екстраполяція підходить для даних з лінійним трендом, тоді як поліноміальна або інші нелінійні моделі краще використовувати для більш складних залежностей.

Графіки динаміки кредитного портфеля на 2023 рік, побудовані на основі різних ліній тренду, відображають очікувані значення кредитного портфеля на майбутній період.

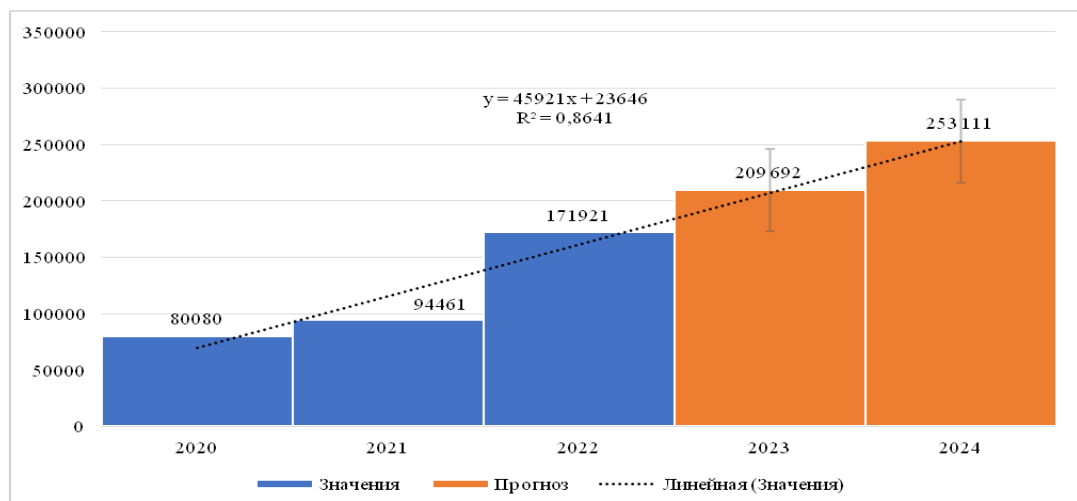

Рис. 3.1 – Прогноз кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» на основі лінійного тренду

Лінійний тренд використовується для простого лінійного набору даних, коли точки розташовані близько до прямої. Його застосовують, коли величина зростає або зменшується з постійною швидкістю. На графіках також вказана величина ймовірності апроксимації та рівняння тренду, що допомагає у точному визначенні прогнозованого кредитного портфеля як показано на рис. 3.1.

Відображено прогноз кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» на основі поліноміального тренду на рис. 3.2. Поліноміальний тренд використовується для моделювання величин, які періодично зростають і зменшуються. Ступінь полінома визначається кількістю екстремумів (максимумів і мінімумів) кривої. Цей тип тренду може бути корисним для точного опису динаміки кредитного портфелю, яка має складніші зміни в часі.

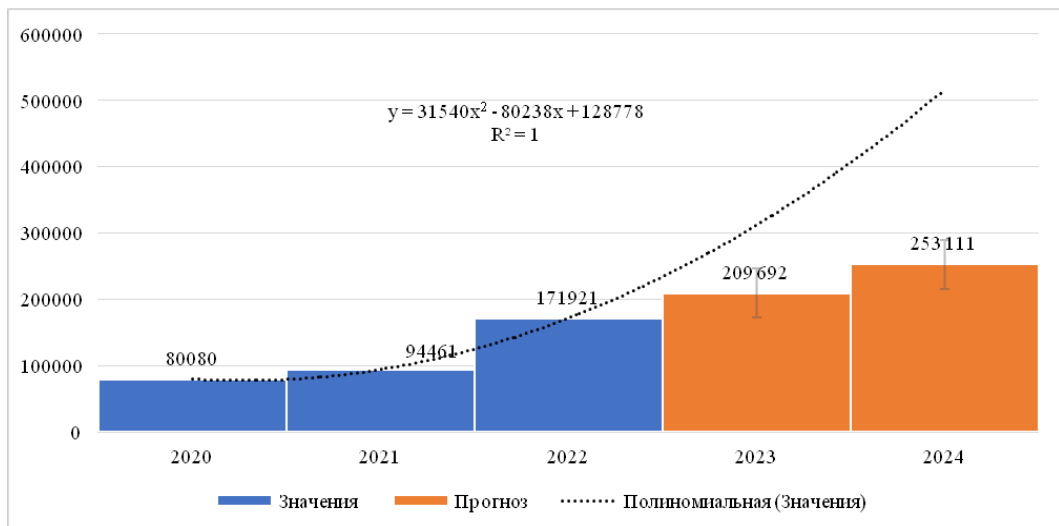

Рис. 3.2 – Прогноз кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» на основі поліноміального тренду

Демонструється прогноз кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» на основі ступеневого тренду на рис. 3.3. Ця лінія тренду відображає залежність, що міститься в даних, і характеризується постійною швидкістю зростання. Використання ступеневої лінії тренду неможливе, якщо в даних є нульові або негативні значення.

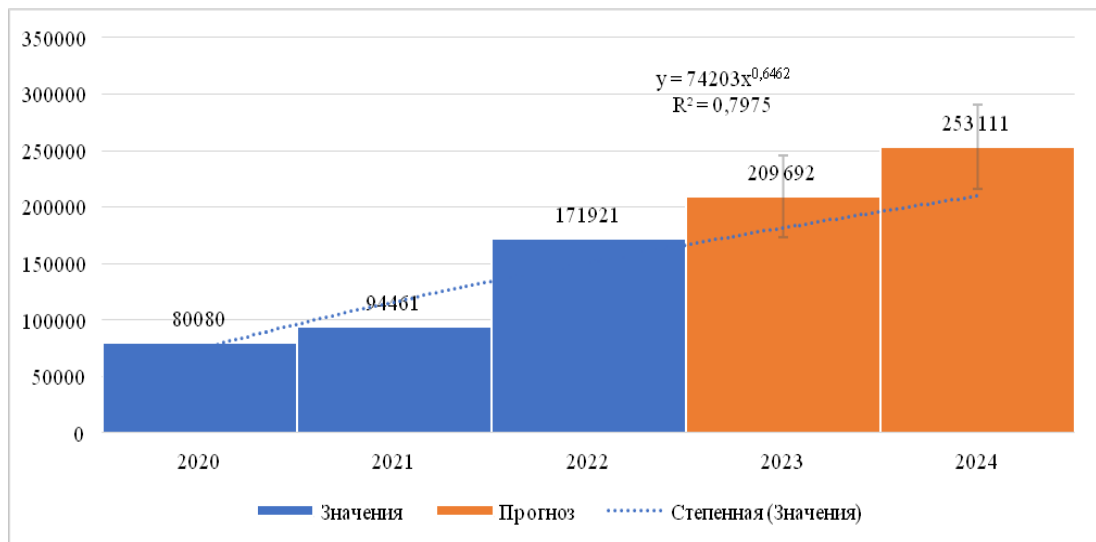

Рис. 3.3 – Прогноз кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» на основі ступеневого тренду

Показує прогноз кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» на основі логарифмічного тренду рис. 3.4. Ця лінія тренду є оптимізованою для опису величини, яка спочатку швидко зростає або зменшується, а потім поступово стабілізується. Логарифмічна лінія тренду може використовувати як від'ємні, так і позитивні значення даних.

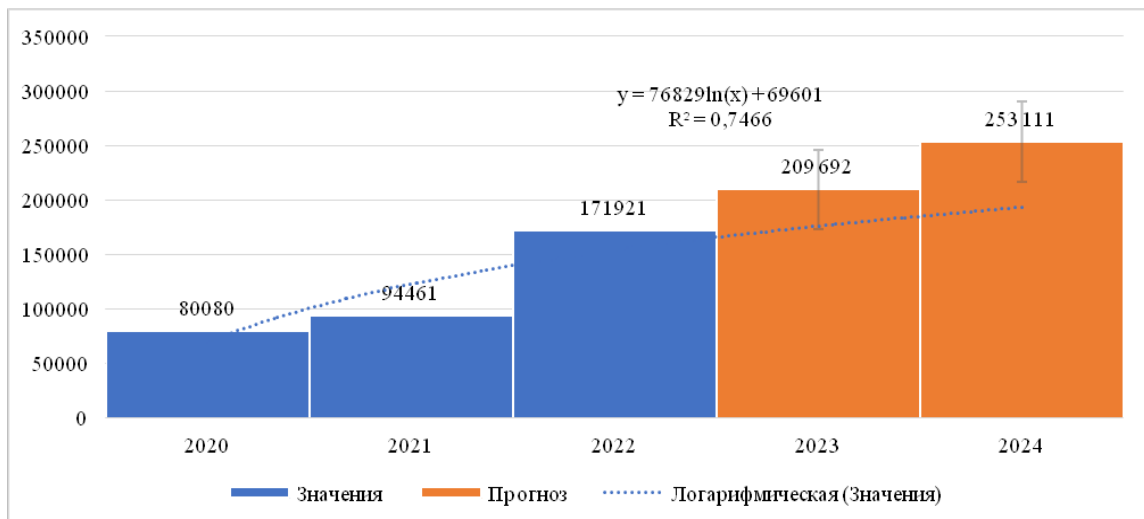

Рис. 3.4 – Прогноз кредитного портфелю АТ КБ «ПриватБанк» на основі логарифмічного тренду

Слід відзначити, що значення коефіцієнта надійності R^2 , який характеризує прогнозовану надійність, коливається від 0 до 1 і повинен бути максимально

наближений до одиниці. У випадку побудови поліноміального тренду на рис. 3.2 це значення досягає максимуму і дорівнює одиниці, що свідчить про високу точність прогнозу.

Згідно з вашими даними, у 2024 році кредитний портфель банку збільшиться до 253,111 мільярдів гривень, що є зростанням на 42.23% з вірогідністю 100% за прогнозами. Цей різкий ріст є значним ризиком для кредитної діяльності банку з огляду на попередній аналіз, де вказано на значний ризик знецінених та прострочених кредитів, недостатній розмір власного капіталу і несбалансований клієнтський портфель за галузями економіки та напрямками комерційної діяльності. Це означає, що банк повинен уважно моніторити та керувати ризиками, враховуючи потенційне збільшення величини портфеля, зосереджуючись на зміцненні власного капіталу та оптимізації структури клієнтських зобов'язань для зменшення ризиків в майбутньому.

3.2. Впровадження методів мінімізації кредитних ризиків АТ КБ «Приват Банк»

В різних країнах світу процедури стрес-тестування банківського сектору виконуються шляхом оцінки впливу різних факторів ризику на окремі банки. Україна не виняток, і методологічні підходи до проведення стрес-тестування визначені в Методичних рекомендаціях щодо порядку його проведення в банках України [16].

У світовій практиці регулювання питань щодо стрес-тестування здійснюється різними міжнародними та національними органами, такими як Банк міжнародних розрахунків, Європейський комітет банківського нагляду, Міжнародний валютний фонд, Базельський комітет банківського нагляду, Європейський центральний банк, Європейська комісія та національні регуляторні органи.

У міжнародній практиці використовується широкий спектр методів стрес-тестування, які базуються на різних показниках і передбачають використання різних підходів для отримання кінцевих результатів табл. 3.1 [4].

Таблиця 3.1 – Порівняння методів стрес-тестування

Назва методу стрес-тестування в Україні	Назва методу стрес-тестування за рекомендаціями Міжнародного валютного фонду та Світового банку	Назва методу стрес-тестування за європейським (Базельським) підходом
Сценарний аналіз	Аналіз імовірно-невизначених подій, які можуть вплинути на розвиток ризику	Метод еластичностей визначення ризику за базовими його факторами
Аналіз чутливості	Аналіз найбільш імовірних подій	Метод оцінки втрат
-	Аналіз помірно-несприятливих подій	Сценарний метод
-	Аналіз надзвичайних подій «виняткових, але можливих»	Індексний метод

Більшість українських банків не мають єдиного підходу до оцінки та зменшення ризиків, що часто призводить до збитків. Запровадження стандартів, встановлених Базельським комітетом, передбачає жорстку систему управління фінансовими ризиками, яка може бути успішно впроваджена, якщо використовувати різні підходи до оцінки впливу фінансових ризиків на банківський капітал.

Розглянемо деякі методи фінансового контролю, спрямовані на мінімізацію ризиків банківської діяльності, зокрема кредитного ризику: Кредитний скоринг. Цей метод дозволяє банку автоматизувати процес оцінки кредитоспроможності клієнтів на основі їх фінансового стану, кредитної історії та інших факторів. Застосування кредитного скорингу допомагає зменшити кількість відмов у видачі кредитів, підвищити точність оцінки позичальників та знизити рівень неповернень заборгованості.

Створення централізованого накопичення даних про позичальників: Маючи доступ до інформації про клієнтів з різних джерел, банк може краще оцінювати їхню кредитоспроможність та ризикованість. Підвищення резервів за кредитними операціями. Банк може збільшити резерви для покриття можливих збитків внаслідок неповернення кредитів, що дозволить зменшити вплив непередбачених обставин на його фінансову стійкість.

Якісна оцінка динаміки кредитного рахунку. Банк повинен систематично аналізувати зміни у кредитному портфелі, щоб вчасно виявляти можливі проблеми та реагувати на них.

Зазначені підходи відповідають стандартам Базельського Комітету з Банківського Нагляду і сприяють ефективному управлінню ризиками в банківській діяльності. Реалізація цих методів дозволяє банкам підтримувати фінансову стійкість та запобігати фінансовим загрозам. Склад основних елементів системи мінімізації фінансових ризиків в банківській сфері наведений на рис. 3.5.

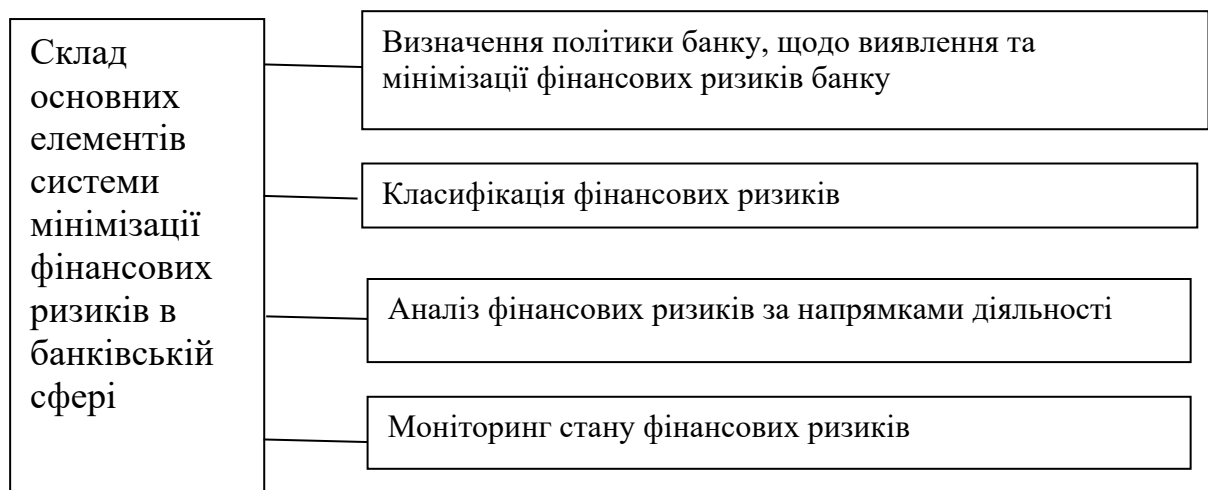

Рис. 3.5 – Склад основних елементів системи мінімізації фінансових ризиків в банківській сфері

Розглянемо основні функціональні можливості кредитного скорингу, які роблять його досить ефективним. Суть скорингу полягає у виокремленні тих характеристик, які найбільше пов'язані з надійністю або, навпаки, ненадійністю клієнта. Банк не може передбачити, чи сплатить позичальник свій кредит, але, аналізуючи історію позичальників, він може з'ясувати, що люди з аналогічними характеристиками, такими як вік, професія, рівень освіти та кількість родичів, раніше мали проблеми з отриманням кредиту. Такий аналіз допомагає банку приймати обґрунтовані рішення щодо надання кредиту певному позичальнику.

Однак скоринг має дискримінаційний характер: якщо особа належить до групи людей з поганою кредитною історією за певною ознакою, їй може бути

відмовлено у кредиті. Тому, навіть при високому рівні автоматизації процесу скорингу, може знадобитися суб'єктивна оцінка кредитного інспектора, якщо він має інформацію, яка свідчить про те, що позичальник, що вважається ненадійним, насправді є «хорошим», і навпаки. Банк має доступ до різноманітної інформації про своїх клієнтів, і йому необхідно визначити, які клієнти несуть більший ризик для нього/

Для оцінки ймовірності банкрутства клієнтів банку і визначення релевантної інформації розробляється математична модель. Ця модель базується на аналізі клієнтів, у яких вже є кредитна історія, що допомагає розділити їх на ті, які мають добру кредитну історію, та ті, у яких її немає. Останню вибірку іноді називають "навчальною" вибіркою. Підрахунок балів - це процес класифікації, в якому за допомогою наявної інформації потрібно розподілити клієнтів на «поганих» і «гарних».

Для мінімізації кредитних ризиків банківської діяльності використовуються різні методи, включаючи поділ функцій, незалежну оцінку результатів, контроль ринкових цін, подвійне підтвердження операцій, контроль за зміною умов операцій та інші. Комплексний підхід до цього процесу для вітчизняних банків.

Реалізація всіх запропонованих заходів є важливою для ефективного зниження кредитних ризиків банку. Навіть при наявності достатнього захищеного власного капіталу необхідно бути уважним, щоб мінімізувати ризики, які впливають на ліквідність банку. Банк зосереджується на таких аспектах, як кредити та зобов'язання клієнтів, депозитний портфель, рентабельність активів і чиста процентна маржа, оскільки вони відіграють ключову роль у захисті від банківських ризиків.

Висновки до розділу 3

Застосування різних методів прогнозування дозволило виявити тенденції розвитку кредитного портфелю банку. Наприклад, лінійний тренд може

показувати стабільний зріст чи зменшення, тоді як поліноміальний тренд вказує на періодичні зміни, а ступеневий або логарифмічний тренд – на поступову стабілізацію або наростання. Значення коефіцієнта надійності R^2 у випадку поліноміального тренду дорівнює 1, що свідчить про високу точність прогнозу в цьому випадку. Прогнозоване значення кредитного портфелю на 2024 рік показує значний зріст, що може бути ризикованим, враховуючи попередній аналіз ризиків банку, зокрема щодо знецінених та прострочених кредитів, недостатнього розміру власного капіталу та незбалансованого клієнтського портфеля. Отже, враховуючи отримані результати, важливо, щоб банк уважно контролював та аналізував динаміку свого кредитного портфелю, приділяв увагу ризикам та вживав необхідні заходи для забезпечення стабільності та надійності своєї кредитної діяльності.

Визначено, що кредитний скоринг дозволяє банку автоматизувати процес оцінки кредитоспроможності клієнтів на основі їх фінансового стану, кредитної історії та інших факторів. Це допомагає зменшити кількість відмов у видачі кредитів і підвищити точність оцінки позичальників. Доступ до інформації про клієнтів з різних джерел дозволяє краще оцінювати їхню кредитоспроможність та ризикованість. В цілому, успішне управління кредитними ризиками вимагає поєднання різних методів і підходів, систематичного моніторингу та постійного вдосконалення стратегій, щоб забезпечити стійкість банку у різних умовах ринку.

ВИСНОВКИ

У першому розділі кваліфікаційній роботі було визначено, що таке кредитний портфель. Встановлено, що кредитний портфель — це сукупність усіх позик, наданих банком з метою одержання прибутку. Розмір кредитного портфеля оцінюється за балансовою вартістю всіх кредитів банку, у тому числі прострочених, пролонгованих, сумнівних. Кредитування є найважливішим напрямком активних операцій, які здійснює банк, оскільки кредитний портфель складає переважно від однієї третини до половини загального обсягу банківських активів. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як складова частина активів банку, вона має свій рівень прибутковості і ризику. Кредитний портфель комерційного банку є однією з найбільш ризикованих і важливих складових структури процентних доходів.

У другому розділі було визначено що АТ КБ «ПриватБанк» - один з натехнологічніших банків України. Основною метою управління кредитним портфелем АТ КБ «ПриватБанк» є досягнення Банком запланованого рівня прибутку. Було розглянуто динаміку та структуру активів АТ КБ «ПриватБанк». У 2023 році банк отримав рекордний прибуток до оподаткування у обсязі 72,8 млрд. грн. Чистий кредитний портфель бізнес-клієнтів зріс удвічі з початку повномасштабного вторгнення. Банк увійшов у топ 50 екваєрів світу, завдяки зусиллям його команди Україна стала третьою країною у Європі, де підприємці отримали можливість приймати платежі за допомогою iPhone та додатку «Термінал». ПриватБанк зберігає лідерство у роздрібному кредитуванні, збільшивши кредитний портфель на 39% (17 млрд грн). А також запропонував своїм 18,4 млн активним користувачам затребувані сервіси. Підвищення чистого прибутку свідчить про успішну фінансову стратегію банку та ефективне управління на ринку. Це досягнення обумовлене правильною стратегією розвитку, ефективним керівництвом, політикою управління ризиками, збільшенням клієнтської бази та зрослим попитом на послуги банку. За досліджуваний період, процентні доходи зросли з 33 563 млн.грн. у 2020 році до

66 238 млн.грн. у 2023 році, а комісійні доходи також збільшилися з 27 649 млн.грн. до 41 589 млн.грн. Це свідчить про ефективність фінансової стратегії банку та його здатність генерувати прибуток за рахунок різноманітних фінансових операцій.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи займається прогнозуванням кредитних ресурсів АТ КБ "ПриватБанк" за допомогою статистичних методів, включаючи розгляд динаміки кредитного портфеля банку на основі різних математичних моделей трендів. Визначили, що кредитний портфель банку у 2024 році збільшиться до максимально прогнозованого значення у 253,111 мільярдів гривень або на 42.23%. Цей різкий зріст є значним ризиком для кредитної діяльності банку, оскільки попередній аналіз показав значний ризик знецінених та прострочених кредитів, недостатній розмір власного капіталу і несбалансований клієнтський портфель за галузями економіки та напрямками комерційної діяльності. Для мінімізації кредитних ризиків були розглянуті методи фінансового контролю, спрямовані на зменшення ризиків банківської діяльності, зокрема кредитного ризику. Ви також дослідили основні функціональні можливості кредитного скорингу, які роблять його ефективним інструментом. Суть скорингу полягає в ідентифікації тих характеристик клієнтів, які найбільше пов'язані з їх надійністю або, навпаки, ненадійністю. Аналізуючи історію позичальників, банк може приймати обґрунтовані рішення щодо надання кредитів конкретним особам. Цей підхід дозволяє банку зменшити ризики, пов'язані з несплатою кредитів, і підвищити ефективність управління кредитним портфелем в умовах зростаючих обсягів кредитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем / Ю. Бугель // Галицький економічний вісник. - 2015. - №2(27). - С.157-163.
2. Фінансовий менеджмент банку - Примостка Л.О. <https://fingal.com.ua/content/view/227/54/1/4/#59345>
3. Деякі питання діяльності акціонерного товариства комерційний банк “ПриватБанк” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/594-2019-%D0%BF#Text>
4. Закон України «Щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text>
5. Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку: монографія / За ред. В. В. Коваленко. - Одеса: Атлант, 2015. - 217 с.
6. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк» [Електронний ресурс] : Режим доступу : <https://privatbank.ua/>
7. Крикун О. Ю. Управління кредитним портфелем комерційного банку / О. Ю. Крикун // Управління розвитком. - 2017. - № 5 (81) - С. 54-56.
8. Кузнецова Н. В. Порівняльний аналіз характеристик моделей оцінювання ризиків кредитування / Н. В. Кузнецова, П. і. Бідюк // Наукові вісті НТУУ «КПі». - 2017. - № 1. - С. 115118.
9. Онищак Н. М. Теоретичні підходи до формування кредитної політики та кредитного портфеля банку в сучасних умовах фінансово-економічної кризи / Н. М. Онищак // Науковий вісник Ужгородського університету. - 2016. - № 2 (27). –
10. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2020 рік [Електронний ресурс] : / офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк». – Режим доступу : https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2021.03.15_Zvit_Last_n.pdf?_gl=1*14b3s2k*_gcl_au*NzQwMTI3NzY3LjE3MTI0NzY0NzM.*_ga*MzQwMDU3MTE3Lj

[E2OTkwMTMyNTQ.*_ga_C7N2L9Ycq9*MTcxODgxMTQ3Ni4xNy4xLjE3MTg4MTE1NjUuNDguMC4w](https://static.privatbank.ua/files/doc2_09092022.pdf?_gl=1*4r5ycw*_gcl_au*NzQwMTI3NzY3LjE3MTI0NzY0NzM.*_ga*C7N2L9Ycq9*MTcxODgxMTQ3Ni4xNy4xLjE3MTg4MTE1NjUuNDguMC4w)

11. Річний звіт АТ «ПриватБанк» за 2021 рік [Електронний ресурс] : / офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». – Режим доступу:

https://static.privatbank.ua/files/doc2_09092022.pdf?_gl=1*4r5ycw*_gcl_au*NzQwMTI3NzY3LjE3MTI0NzY0NzM.*_ga*C7N2L9Ycq9*MTcxODgxMTQ3Ni4xNy4xLjE3MTg4MTE1NjUuNDguMC4w

12. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2022 рік [Електронний ресурс] : офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». – Режим доступу : https://static.privatbank.ua/files/dod1_01052023_2022.pdf?_gl=1*a6y6ta*_gcl_au*NzQwMTI3NzY3LjE3MTI0NzY0NzM.*_ga*C7N2L9Ycq9*MTcxODgxMTQ3Ni4xNy4xLjE3MTg4MTE3MDguNDcuMC4w

13. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2023 рік [Електронний ресурс] : офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». – Режим доступу :

14. Положенні «Про кредитну політику АТ КБ «ПриватБанк»

[Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://privatbank.ua/>

15. Банківський менеджмент / О. А. Кириченко, І. В. Геленко, С. Л.

16. Рівень непрацюючих кредитів від НБУ [Електронний ресурс] : Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>

17. Фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк» від Міністерства фінансів [Електронний ресурс] : Режим доступу :

<https://minfin.com.ua/ua/company/privatbank/rating/?date=2024-01-01>

ДОДАТКИ

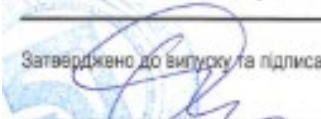
Додаток А

Звіт про фінансовий стан (Баланс) 2023р

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2023	31 грудня 2022 (як перераховано)
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	152 282	94 191
Кредити та аванси банкам	7	134 237	103 837
Кредити та аванси клієнтам	8	52 019	68 084
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		271 847	239 752
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 376	95 716
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	171 471	143 920
- за амортизованою собівартістю	9	-	116
Поточні податкові активи	25	4	9 079
Інвестиційна нерухомість	10	2 340	2 155
Основні засоби	11	5 127	5 228
Нематеріальні активи за виключенням гудвілу	11	1 563	1 389
Відстрочені податкові активи	25	1 952	1 100
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	9 493	6 498
Інші нефінансові активи	13	9 094	9 189
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		20	64
Загальна сума активів		660 666	540 396
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	14	555 525	471 970
Інші залучені кошти	15	2 630	128
Поточні податкові зобов'язання	25	25 790	-
Інші фінансові зобов'язання	16	3 038	2 634
Забезпечення у т.ч.:	17	5 438	5 904
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрастами фінансової гарантії		1 111	1 280
- інше забезпечення		4 327	4 624
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 741	2 271
Загальна сума зобов'язань		595 162	482 907
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	(1 741)	(13 168)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Резерви та інші фонди банку	19	12 959	11 449
Накопичений дефіцит		(144 625)	(156 749)
Загальна сума власного капіталу		84 846	57 769
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		660 098	540 596

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Звіт про прибутки і збитки за 31.12.2023

ГРУПА "ПРИВАТБАНК"

Консолідований звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Процентні доходи в т.ч.:		35 857	33 563
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	17	30 873	28 547
- інші процентні доходи	17	4 984	5 016
Процентні витрати	17	(6 533)	(11 943)
Чистий процентний дохід		29 324	21 620
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	18	(856)	(1 809)
Чисті процентні доходи після вираховування резерву на зменшення корисності		28 468	19 811
Комісійні доходи	19	35 057	27 649
Комісійні витрати	19	(11 840)	(8 868)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		3 226	3 103
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		1 017	(7 460)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	32	8
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	(7 606)	16 045
Чистий прибуток (збиток) від операцій з об'єктами інвестиційної нерухомості		(873)	(256)
Витрати на виплати працівникам		(8 931)	(8 213)
Амортизаційні витрати		(2 187)	(1 790)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:		(2 417)	(16 742)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	15, 20	6 464	(8 539)
- адміністративні та операційні витрати	20	(8 881)	(8 203)
Інші доходи		1 512	1 429
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(111)	(104)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(164)	(0)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		77	-
Прибуток до оподаткування		35 300	24 586
Витрати на оплату податку (доходи від повернення податку)	21	(56)	(25)
Прибуток за рік		35 242	24 561
Прибуток, що відноситься до:			
- власників материнського Банку		35 241	24 561
- часток учасі, що не забезпечують контролю		1	-
Прибуток за рік		35 242	24 561

Затверджено до звіту за підписано 26 липня 2022 року

Г. Байд
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер